

JÖNKÖPING UNIVERSITY

*School of Education and
Communication*

”De bygger ett nytt liv i ett nytt land”

En kvalitativ intervjustudie om nyanländas och etablerade svenskars erfarenheter av social integration och dess betydelse för nyanländas integrationsprocess

KURS: Examensarbete i Globala Studier, 15 hp
PROGRAM: Internationellt arbete - inriktning Globala studier
FÖRFATTARE: Moa Andersson, Jennie Honkanen
HANDLEDARE: Magnus Nilsson
EXAMINATOR: Marco Nilsson
TERMIN: VT19

Sammanfattning

Moa Andersson & Jennie Honkanen

Antal sidor: 44

”De bygger ett nytt liv i ett nytt land”

En kvalitativ intervjustudie om nyanländas och etablerade svenskars erfarenheter av social integration och dess betydelse för nyanländas integrationsprocess

Integration har på senare år fått stort utrymme i den samhälleliga såväl som den politiska debatten. Integration är en dubbelriktad process som betonar det ömsesidiga ansvaret och tillmötesgåendet mellan etablerade svenskar och nyanlända. Den sociala integrationen kan således ses som en förutsättning för nyanländas integrationsprocess, då den sociala aspekten innefattar tillgång till det svenska språket och ett socialt nätverk, samt interaktion med majoritetssamhällets invånare. Däremot skiljer sig förutsättningarna mellan män och kvinnor, då kvinnor generellt sett har mindre personlig frihet och sämre förutsättningar än män i sin integrationsprocess. Utifrån ett integrationsprojekt riktat till föräldralediga kvinnor kommer den här studien att undersöka deltagares erfarenheter av social integration och dess betydelse för nyanländas integrationsprocess. Sex semistrukturerade intervjuer, varav två med föräldralediga kvinnor och fyra stycken med så kallade etablerade svenskar, kommer att ligga till grund för det empiriska materialet. Det insamlade materialet kommer att analyseras gentemot Diaz integrationsmodell som betonar den sociala aspekten av integration, samt Berrys ackulturationsmodell och deras förståelse av integration för att skapa en djupare förståelse för respondenternas erfarenheter och uppfattningar. Resultatet visar att språket har en avgörande betydelse för de nyanländas integrationsprocess, där mötet med etablerade svenskar utgör både en huvudsaklig förutsättning för att lära sig språket och en huvudsaklig utmaning i deras integrationsprocess. Utifrån resultatet inser vi att ett ömsesidigt tillmötesgående och en öppenhet också utgör en förutsättning för en lyckad integration.

Nyckelord: integration, social integration, integrationsprojekt, Sverige, Diaz integrationsmodell, Berrys ackulturationsmodell

Postadress	Gatuadress	Telefon
Högskolan för lärande och kommunikation (HLK) Box 1026 551 11 Jönköping	Gjuterigatan 5	036-101000

Abstract

Moa Andersson & Jennie Honkanen

Pages: 44

“They are starting a new life in a new country”

A qualitative interview study on the experiences of social integration among newcomers and established swedes and its importance for the individual integration process

During recent years the issue of integration has gained increased attention in the public, as well as the political, debate. Integration is described as a two-way process that emphasises mutual responsibility between newcomers and established swedes. Therefore, social integration can be seen as a precondition for the integration process of newcomers, as the social aspect involves knowledge of the Swedish language and access to a social network, as well as interaction with the residents of the majority society. However, when it comes to the individual integration process women tend to have less personal freedom than men. This study will focus on an integration project aimed at favouring newly arrived women on parental leave as a part of their integration and will research experiences of social integration and its importance among the project participants. Six semi structured interviews, including two interviews with newly arrived women and four with established swedes, will lay the ground for the empirical material of this study. The collected material will then be analysed through Diaz’s integration model that emphasises the social aspect of integration, and Berry’s acculturation model, as well as their understanding of the concept of integration. The theoretical concepts of this study are thought to help us gain a more nuanced understanding of the experiences and views of the participants. The result shows that the language is of crucial importance for the integration process of newcomers, whereas the interplay with established swedes constitutes both a principal precondition in order to learn the language, as well a main challenge to their integration process. Based on the results we acknowledge the importance of a mutual recognition and openness as prerequisites for successful integration.

Keywords: integration, social integration, integration project, Sweden, Diaz’s integration model, Berry’s acculturation model

Mailing address	Address	Telephone
Högskolan för lärande och kommunikation (HLK) Box 1026 551 11 Jönköping	Gjuterigatan 5	036-101000

Tack till

Vi vill först och främst tacka våra respondenter som valde att ställa upp i denna studie för de goda samtal vi haft och de erfarenheter ni valt att dela med er av. Utan er hade studien inte varit det den är idag. Vi vill också rikta ett stort tack till det studieförbund som lät oss ta del av de lokaler som används vid projektets aktiviteter, och att vi fick låna dessa för att genomföra våra intervjuer. Ett stort tack till vår handledare som följt oss under arbetets gång och har kommit med goda råd och gott stöd från början till slut, tillsammans med hela vår handledningsgrupp. Med er vid vår sida har ni fått oss att känna oss trygga under processens gång. Slutligen vill vi rikta ett tack till Länsstyrelsen i Jönköpings län som tagit emot oss med öppna armar och bidragit med god kunskap och en dialog kring val av uppsatsområde. Med hjälp av er har vi kunnat välja ett projekt och få tag på respondenter som möjliggjort denna studie.

Moa Andersson & Jennie Honkanen

Innehållsförteckning

1. INLEDNING	1
1.1 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR	2
1.2 AVGRÄNSNING	2
1.3 DISPOSITION	2
2. BAKGRUND OCH TIDIGARE FORSKNING	3
2.1 FRÅN INVANDRARPOLITIK TILL INTEGRATIONSPOLITIK	3
2.2 SVERIGES INTEGRATIONSPOLICY IDAG	5
2.3 ANSVARFÖRDELNING I INTEGRATIONSARBETET.....	6
2.4 KULTURELLT FOKUS I INTEGRATIONSPROJEKT	7
2.5 MIGRANTPERSPEKTIVET	7
2.6 MAJORITETSSAMHÄLLETS VILJA ATT HJÄLPA TILL	9
3. TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER.....	10
3.1 BEGREPPET INTEGRATION	10
3.2 DIAZ INTEGRATIONSMODELL.....	10
3.3 BERRYS ACKULTURATIONSMODELL.....	11
4. METOD OCH MATERIAL	12
4.1 VAL AV METOD.....	13
4.2 URVAL	13
4.2.1 Val av projekt.....	13
4.2.2 Val av respondenter	14
4.3 FÖRBEREDELSE OCH GENOMFÖRANDE AV INTERVJUER.....	14
4.4 BESKRIVNING AV RESPONDENTER	16
4.5 ANALYSMETOD	17
4.6 ETISKT HÄNSYNSTAGANDE.....	18
4.7 TILLFÖRLITLIGHET	18
5. RESULTAT OCH ANALYS	19
5.1 SPRÅKETS BETYDELSE FÖR INTEGRATION.....	19
5.1.1 Språket som förutsättning.....	20
5.1.2 Kvinnors sämre förutsättningar att lära sig språket.....	20
5.1.3 Betydelsen av att träffa svenskar för språkutveckling.....	21
5.1.4 Individuella förutsättningar	22
5.1.5 Analys	23
5.2 VIKTEN AV MÖTET MELLAN NYANLÄNDA OCH MAJORITETSSAMHÄLLET	24
5.2.1 Vikten av samspelet med andra grupper än sin egen.....	25
5.2.2 Svårigheter i mötet med svenskar.....	25
5.2.3 Behovet av organiserade mötesplatser.....	27
5.2.4 Analys	28
5.3 NYANLÄNDAS ANSVAR	29
5.3.1 Nyanländas perspektiv.....	30
5.3.2 Majoritetssamhällets perspektiv.....	31
5.3.3 Analys	33
5.4 MAJORITETSSAMHÄLLETS ANSVAR.....	34
5.4.1 Nyanländas perspektiv.....	35
5.4.2 Majoritetssamhällets perspektiv.....	36
5.4.3 Analys	37

6. DISKUSSION OCH SLUTSATS	38
REFERENSER	42
BILAGA 1: INTERVJUGUIDE 1 - NYANLÄNDA	45
BILAGA 2: INTERVJUGUIDE 2 - ETABLERADE SVENSKAR.....	46
BILAGA 3: INFORMATIONSBREV	47

1. Inledning

Integration har på senare år fått stor uppmärksamhet i den offentliga och politiska debatten. Området inbegriper en mängd olika aspekter, och oavsett vilken aspekt på integration man utgår från har samspelet mellan nyanlända och majoritetssamhället en stor betydelse. Genom mötet med så kallade etablerade svenskar kan man som ny i landet skaffa sig ett socialt nätverk och lära sig språket, som i sin tur utgör huvudsakliga förutsättningar för att ta sig in i samhället. Den här studien kommer därför att handla om hur nyanlända och etablerade svenskar upplever och ser på den sociala integrationens betydelse för nyanländas integrationsprocess.

Sedan Sverige övergick från invandrar- till integrationspolitik i slutet av 1990-talet förflyttades fokus från den invandrades anpassning till det svenska samhället till ett mer rättighetsbaserat fokus på integration, där alla skulle erhålla lika rättigheter och ansvar i processen. Tanken grundades i en gemensam respekt för mångfalden som ansågs bygga på den sociala sammanhållningen i landet (Wiesbrock, 2011). Integration är en dubbelriktad process som betonar ett ömsesidigt ansvar och tillmötesgående mellan etablerade svenskar och nysvenskar, som förutsätter ett ofta förekommande samspel dem emellan (Länsstyrelsen, 2015). Därmed kan den sociala integrationen ses som en förutsättning för integration i stort, som bland annat inbegriper tillgång till det svenska språket, ett socialt nätverk och interaktion med etniska svenskar (Diaz, 1993).

I och med den kraftiga ökningen av migranter till Europa under 2015 har de sociala spänningarna och utmaningarna gällande integration förstärkts. Problem som ofta associeras med en ökad invandring är arbetslöshet, kriminalitet och social utsatthet, vilket kan leda till att integration blir något som ofta anses ligga i händerna på migranterna. Integrationen har fått ett stort utrymme i de senaste årens politiska och offentliga debatt, där retoriken kring ämnet tycks ha hårdnat i och med det tilltagna mottagandet av migranter och de sociala utmaningarna det anses bära med sig. Trots att antalet som kommer till Sverige har minskat drastiskt sedan 2015 är behovet av integrationsinsatser fortsatt stort. Gruppen utrikesfödda kvinnor är en grupp som står särskilt långt från arbetsmarknaden idag. Diaz (1993) menar att orsaker som kan ligga bakom kvinnors lägre sysselsättningsgrad och deltagande i integrationsinsatser är att många kommer från kulturer eller platser där kvinnor inte förvärvsarbetar i lika stor utsträckning som män, där kvinnorna ofta är de som sköter hushållet och är hemma med barnen. Kvinnor tenderar därmed att ha sämre förutsättningar att integreras, och därav begränsade möjligheter att ta del av integrationsinsatser för att lära sig språket och att skaffa sig ett socialt nätverk (Diaz, 1993).

Relaterat till debatten kring migranternas anpassning till majoritetssamhället hamnar ofta frågan om kultur i centrum. Ett fokus på kultur riskerar samtidigt att sätta olikheter i centrum som i sin tur kan skapa symboliska hinder i mötet mellan nyanlända och etablerade svenskar i processen (Rodin, 2017). Å andra sidan finns det en vilja från majoritetssamhällets sida att hjälpa migranterna i deras integrationsprocess, framförallt hos de som väljer att engagera sig i diverse integrationsprojekt (Scuzzarello, 2008). Tidigare forskning har saknat ett migrantperspektiv på upplevelserna av integration och i utvärderingen av diverse integrationsinsatser. För att inte gå

miste om de faktiska upplevelserna finns det en nytta i att lyssna till migranternas röster och upplevelser av deras integrationsprocess (Bucken-Knapp, Fakihi & Spehar, 2018). För att få en mer nyanserad förståelse för den sociala integrationens betydelse skulle det vara värdefullt att involvera både nyanländas och etablerade svenskars perspektiv, med en inriktning på nyanlända kvinnor och deras särskilda position gällande integration. Genom att välja ett integrationsprojekt vars idé går ut på att skapa en mötesplats och ett ömsesidigt tillmötesgående mellan nyanlända föräldralediga kvinnor och etablerade svenskar, kommer denna kvalitativa intervjustudie att handla om hur dessa två grupper upplever integration och därav betydelsen av dess sociala aspekt.

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med vår studie är att undersöka nyanländas och etablerade svenskars erfarenheter av social integration och dess betydelse för nyanländas integrationsprocess, med utgångspunkt i ett integrationsprojekt. För att undersöka detta kommer vi utgå från följande frågeställningar:

- Hur beskriver deltagarna i projektet betydelsen av social integration?
- Hur beskriver deltagarna nyanländas ansvar i integrationsprocessen?
- Hur beskriver deltagarna majoritetssamhällets ansvar i integrationsprocessen?

1.2 Avgränsning

Genom att avgränsa oss till ett projekt underlättar vi inte bara i valet av respondenter, utan ser på så sätt också till att vi inkluderar respondenter från båda grupper som ingår i ett gemensamt socialt sammanhang. Inledningsvis planerade vi att utgå från två projekt, men valde sedan att hålla oss till ett av ett antal orsaker, såsom begränsade tidsresurser, studiens omfång och för att underlätta åtkomsten av respondenter. Om vi hade haft två projekt hade vi troligtvis kunnat ha med endast en eller max två respondenter från respektive grupp ur båda projekten. Med tanke på att vi valt att avgränsa oss till den sociala aspekten av integration är vi medvetna om att vi inte involverar andra viktiga områden eller sociala arenor där integration sker.

1.3 Disposition

Studiens disposition kommer se ut på följande sätt. I nästa avsnitt kommer en bakgrund till och tidigare forskning på området att presenteras, följt av studiens teoretiska utgångspunkter där Diaz integrationsmodell och Berrys ackulturationsmodell kommer att redogöras för, samt en definition av begreppet integration och hur detta kommer att användas. Kapitel fyra utgör studiens metodavsnitt, följt av studiens femte kapitel som redogör för studiens empiriska material. Resultatdelen kommer att presenteras utifrån fyra bearbetade teman, där respektive tema kommer att avslutas med en analys av det tematiska materialet. I analysen kommer empirin att anknytas till studiens teoretiska utgångspunkter och tidigare forskning. Slutligen kommer studiens resultat och analys att sammanfattas i en diskussion där studiens frågeställningar kommer att besvaras, följt av studiens slutsatser och förslag till framtida forskning.

2. Bakgrund och tidigare forskning

I kommande avsnitt kommer bakgrund och tidigare forskning att presenteras. Inledningsvis presenteras ett historiskt perspektiv på framkomsten av Sveriges integrationspolitik följt av hur den svenska integrationspolicyn ser ut idag. Därefter redogörs det för hur ansvarsfördelningen ser ut i det nationella integrationsarbetet, för att sedan övergå till olika perspektiv på ämnet integration.

2.1 Från invandrapolitik till integrationspolitik

Den moderna invandringen till Europa tog fart efter andra världskriget, och i och med Sveriges förskonade position under kriget kunde landet som få ta emot många migranter. Långt in på 1900-talet var Sverige ett relativt etniskt homogent land, likt andra nordiska länder, men övergick snabbt till att få en etnisk mångfaldig befolkning. Därmed ansåg man att det var god tid att anamma en multikulturell modell som tillåter, och till och med uppmuntrar till, kulturell mångfald inom landets gränser. I takt med en växande andel flyktinginvandring under 70- och 80-talet, tillsammans med en insikt om utmaningarna med att lyckosamt integrera dessa (Runblom, 1994), började flertalet europeiska länder frånga den multikulturella modellen till en mer assimilerande politik, det vill säga en mer villkorsbaserad integrationspolitik med betoning på den nyanländes anpassning till samhället (Borevi, 2014). Särskilda krav för medborgarskap och uppehälle i värdlandet formulerades, samt en förväntan på nyanlända att assimileras, eller socialiseras, till en gemensam enhetlighet. Sverige avvek från denna mer restriktiva trend och övergick år 1997 istället från invandrapolitik till integrationspolitik. Den tidigare invandrapolitiken omfattade de som hade invandrat till det svenska samhället och kom på så sätt att rikta sig mot invandrare som grupp. Invandrarskapet kom därför att förknippas med ett slags ”annorlundaskap” gentemot den svenska majoriteten som satte den invandrades etniska och kulturella bakgrund i centrum för integration, vilket Inrikesdepartementet menar ha förstärkt uppdelningen av landets befolkning i ett vi-och-dem. Den nya integrationspolitiken skulle istället utgå från principen att invandrare skulle omfattas av samma politik som resten av landets befolkning och med samma rättigheter. Sveriges mer liberala integrationspolicy hade därför en starkt betoning på jämlikhet och mångfald, där landets mångfald skulle speglas även i politikens utformning och genomförande, där de faktiska behoven, och inte invandrarskapet i sig, skulle ligga till grund för åtgärder. Invandrarskapet skulle då vara i fokus för åtgärderna enbart under invandrarens första tid i Sverige. Integration kan på så sätt förstås som ett mål eller en process, eller en kombination av de två, som kan knytas an till kulturella, sociala och ekonomiska aspekter. Staten bör på så sätt inte fastställa särskilda mål gällande individens integration, utan det bör betraktas som ett individuellt projekt där individen sätter sina egna mål. Vid denna tid var frågan om den egna etniska och kulturella identiteten en fråga för individen, och inget som staten skulle blanda sig i. Statens uppgift var istället att skapa möjligheter för individen att uppnå dessa mål, genom att sätta upp andra mål, såsom arbetsmarknads- och utbildningspolitiska. Regeringen hävdade vid tiden att integration skulle handla om möjligheten att ingå i ett större sammanhang utan att behöva ge upp sin kulturella identitet (Prop. 1997/98:16). EU:s första och sjunde grundprinciper för integration framhåller integration som en ”[...] dynamisk dubbelriktad process med ömsesidigt tillmötesgående mellan alla invandrare och invånare i medlemsstaterna” samt att ”samspel mellan invandrare och

medlemsstaternas medborgare är en grundläggande mekanism för integration” (NTG, u.å.). På så sätt blir integration inte bara en fråga för invandraren, eftersom integration sker i mötet mellan människor i utbytet av kompetens och livserfarenhet, och på så sätt berör samhällets alla invånare. Därmed samspelar den enskilda individens förutsättningar, ambitioner och motivation med samhällets öppenhet och respekt för samhällets mångfald (Prop. 1997/98:16).

Sverige rankades år 2006 som det land med mest förmånlig integrationspolitik av Migration Policy Group. Landets generösa politik i form av en multikulturell integrationsmodell, i kontrast till den mer restriktiva i resterande Europa, har däremot kritiserats och visat sig inte vara särskilt lyckosam. Exempelvis har de arbetsmarknadspolitiska insatserna visat sig inte lyckats med att öka sysselsättningen bland utrikesfödda (Wiesbrock, 2011). Policyförändringarna som sedan 90-talet genomsyrat den europeiska integrationspolitiken har betonat betydelsen av nyanländas integrering och anpassning till det större majoritetssamhället, då det introducerats olika former av obligatoriska moment i integrationsprocessen såsom diverse integrationsprov och språkkrav. Sveriges unika position har istället betonat samhällets ansvar och nyanländas lika rättigheter som en förutsättning för lyckad integration, i kontrast till den europeiska trendens fokus på incitament för den nyanlände att uppnå lika rättigheter. Sedan 11 september-attackerna år 2001 har det varit tydligt att den multikulturella modellen har varit i reträtt i Europa, men vart Sverige har stått är däremot inte lika klart (Borevi, 2014).

Å andra sidan har Borevi, Jensen och Mouritsen (2017) senare hävdats att svenska beslutsfattare och lagstiftare inte är immuna mot denna slags policytrend som syns runt om Europa under de senaste decennierna. Jämfört med både Norge och Danmark, som dessutom är relativt lika Sverige gällande sitt universella välfärdssystem och organisation, har dessa tre länder åtagit, och bedriver än idag, starkt kontrasterande integrationspolitik. I Danmark ser man kulturell homogenitet som en förutsättning för en fungerande välfärdsstat, medan man i Sverige betonar vikten av social inkludering och lika behandling i form av en multikultur. Författarna hävdar att detta delvis har att göra med olika historiska erfarenheter, men att det också kan förklaras av politiska faktorer. Medan högerpopulistiska partier har haft en stabil framgång i både Danmark och Norge är detta något relativt nytt fenomen i Sverige. I Sverige har de huvudsakliga partierna i regel isolerat det högerpopulistiska partiet Sverigedemokraterna från politiskt inflytande som på kort sikt innebär att deras politik har kunnat hållas undan inflytande. När det gäller arbetsmarknadsintegration har de tre länderna villkorsbaserade introduktionsprogram för nyanlända, men Sverige är det land som tidigare inte knutit deltagande i dessa program till deras rätt att erhålla permanent uppehållstillstånd eller medborgarskap. Denna trend i policyförändringar som ägt rum runt om i Europa sedan millennieskiftet, som Sverige varit unikt i att stå utanför, förstås enligt Europeiska rådet som en betoning av immigranternas fullständiga integration till majoritetssamhället, bland annat genom införandet av diverse introduktionskrav som den nyanlände måste bemöta för att erhålla särskilda rättigheter. Om individen inte lyckas bemöta dessa krav riskerar hen rätten till ekonomiskt stöd, uppehållstillstånd och nationellt medborgarskap. Borevi, Jensen och Mouritsen problematiserar denna snäva kategorisering av särskilda villkor och krav som Sverige tidigare ansetts avvika från, och hävdar istället att liknande policyinriktning är synlig även i Sverige, trots att de olika momenten inte har varit sammanlänkade med rätten till

permanent uppehållstillstånd eller medborgarskap. En given policy kan i själva verket ha olika syfte i olika kontexter eller länder, då det inte går att anta att olika länder drar samma slutsatser utifrån liknande idéer (Borevi, Jensen & Mouritsen, 2017). Övergången från invandrar- till integrationspolitik tydde på en ambition att förflytta fokus från invandraren till samhällets alla medlemmar. Att integration handlar om ett möte mellan samhällets minoriteter och majoritetsbefolkning innebär således att det krävs insatser från samhällets alla grupper. Men som vi kan se tenderar integrationspolitikens insatser att riktas till invandrare i form av språkinsatser, samhällsinformation och arbetsmarknadsinriktade insatser. Således följer integrationsinsatserna ett mönster där invandrades integration hamnar i fokus, som väcker frågor om vem integration egentligen gäller (Popoola, 2002).

2.2 Sveriges integrationspolicy idag

I och med den kraftiga ökning av asylsökande till Sverige i samband med den så kallade flyktingvågen hösten år 2015, svarade regeringen så småningom med gränskontroller och skärpta regler kring asyl och återförening (Parusel, 2016). Sverige har varit ett av de länder som tagit emot störst antal migranter i relation till sin egen befolkningsstorlek. År 2015 tog landet emot nästan 163 000 migranter, vilket var en fördubbling jämfört med året innan (Statistiska centralbyrån, 2016). Sveriges svårigheter med att ta emot det ökande antalet asylsökande visade sig i form av långdragna asylprocesser och en oförmåga att garantera samtligas rätt till diverse välfärdstjänster och skolgång. Omställningen syftade till att delvis mildra det skärpta nationella läget, men också för att uppmuntra andra EU-länder till att ta sin del av ansvaret och ta emot fler flyktingar. Politiker har i stunder hävdat att det inte hade blivit någon så kallad 'flyktingkris' om samtliga EU-länder hade tagit emot flyktingar i samma utsträckning som Sverige gjorde vid tiden. Under 2015 och 2016 misslyckades EU:s flyktingpolitiska fördelningssystem då nationella intressen lät sig komma före genom att de flesta stängde sina gränser. Sveriges generösa ställning och sena reaktion innebar att Sverige blev ett av de fåtal länder inom EU som asylsökande sökte sig till. Det nya tillståndet markerar en stor policyförändring för Sverige som under en lång tid berömts för och stoltserat med sin generösa asylpolitik. Dessutom har det betraktats som ett strategiskt vägval för att avhålla fler från att vilja söka asyl i Sverige. Sveriges regering har tidigare meddelat att den tillfälliga lagstiftningen som trädde i kraft år 2016 kommer att upphöra så fort en gemensam asylpolitik är på plats, som än idag inte syns inom räckhåll. Trots att Sverige än idag anses ha bland världens mest liberala och förmånliga integrationspolitik sprider sig uppfattningen att Sverige inte klarat av integrationen av det ökade antalet flyktingar, och har som sagt börjat röra sig åt en alltmer restriktiv politik (Parusel, 2016; Skodo, 2018).

Januari-överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Liberalerna, Miljöpartiet de gröna och Centerpartiet i samband med riksdagsvalet år 2018 kan ses som ett kritiskt vägval vad det gäller svensk integrationspolicy. Punkt 41 i det så kallade 73-punktsprogrammet över sakpolitiska överenskommelser innehåller införandet av språkkrav för medborgarskap. För att stärka medborgarskapets status och främja ett inkluderande samhälle ska ett godkänt språkprov och grundläggande samhällskunskap numera bli krav för rätten till svenskt medborgarskap. Överenskommelsen innehåller också ett förslag till en förbättrad och mer omfattande

samhällsorientering på 100 timmar. Punkt 40 betonar också att ett jämställdhetsperspektiv behövs i alla etableringsåtgärder, bland annat att föräldralediga också måste få lära sig svenska. Kraven på deltagande och resultat ska öka och kopplas till ersättning (Liberalerna, u.å.). Sverige har som presenterat varit relativt unikt i att erbjuda människor rätt till uppehälle i landet utan språkrav. Frågan har länge varit uppe i debatten, men har då tidigare inte givit något genomslag då det ansetts som både främlingsfientligt och svår genomförbart (Tranås Tidning, 2018).

Länsstyrelsen i Jönköpings län har sedan 2018 givits uppdraget att se över samhällsorienteringen i syfte att underlätta etablering i samhället och på arbetsmarknaden. I och med de senaste årens kraftiga ökning av asylsökande har behovet av att i ett tidigare skede ge tydlig information om det svenska samhället och vilka rättigheter och skyldigheter som gäller ökat. I och med de större utmaningar gällande integration detta innebär anser därför regeringen att samhällsorienteringen ska handla mer om normer och värderingar i det svenska samhället (Regeringskansliet, 2018). Moderaterna är ett av de partier på högerkanten i den svenska politiken som tycker att integrationspolitiken varit bristfällig och inte prioriterats tillräckligt. Bakgrunden till detta är att det behövs en integrationspolitik som enligt dem fokuserar på att invandrare ska komma in i det svenska samhället, som Moderaternas partiledare Ulf Kristersson nyligen har uttryckt sig följande om;

Det har länge tvärtom funnits en bärande idé att integration handlar om en 'process från två håll', där invandrare och infödda ska integreras i ett nytt multikulturellt samhälle.

Den ansatsen har varit förrädisk och felaktig. (Sveriges Television, 2019)

Kristerssons uttalande står i stark kontrast till idén om att integration ska gälla samhällets alla invånare. Införandet av språkrav som tidigare ansetts problematiskt är nu något som är på den politiska agendan. Trots att partiet inte ingår i överenskommelsen, har de själva med införandet av språkrav för medborgarskap i sitt partiprogram. Tillsammans med förslaget till ett ökat antal timmar samhällsinformation tydliggörs framhävandet av nyanländas behov av särskilda förmågor för en förbättrad integration. Den så kallade flyktingkrisen och landets förändrade omständigheter därefter kan på så sätt ha bidragit till att en mer restriktiv politik med fokus på den nyanländes anpassning har kunnat få sin genomslagskraft.

2.3 Ansvarsfördelning i integrationsarbetet

Innan dess att asylsökande fått uppehållstillstånd är det Migrationsverket som ansvarar för dem. Efter att Migrationsverket beslutat om asyl blir personerna anvisade till kommunerna enligt Bosättningslagen som gör det obligatoriskt för kommuner att ta emot flyktingar. Det är i sin tur regeringen som fattar beslut om fördelningen av anvisningar till kommuner, samt fördelningen bland landets län, genom så kallade länstal. Länsstyrelserna är med och planerar, organiserar och genomför insatser för asylsökande, bland annat genom överenskommelser med kommunerna som de tillsammans med ska se till att det finns beredskap hos för att ta emot kommunanvisade. Länsstyrelserna arbetar också för att främja regional samverkan mellan kommuner, myndigheter, företag och andra aktörer som bedriver aktiviteter för nyanlända (Migrationsverket, 2019). De beviljar dessutom medel för kommunala insatser som strävar efter att stärka och utveckla integrationsinsatser, bland annat genom flyktingguider och

familjekontakter. Insatserna ska syfta till att underlätta etablering av nyanlända i samhället, skapa nätverk, stödja språkinlärning, och ge socialt stöd till ensamkommande barn. De ska även verka för att stärka civilsamhällets roll och främja samverkan mellan dessa och kommuner. Vanliga insatser från civilsamhället är språkcaféer, fadderverksamhet, språkundervisning, samt olika matchningsinitiativ såsom ”kulturvän” och ”språkvän”. Under året 2018 har fokus varit insatser för föräldralediga, och fokus bland många insatser har därför riktats till kvinnor och barn (Länsstyrelsen, u.å.). Gruppen utrikesfödda kvinnors deltagande på den svenska arbetsmarknaden är väsentligt lägre än inrikesfödda kvinnor, likaså om man jämför med män i båda dessa grupper. Könsskillnader som framträder inom samhällets olika arenor är oftast till kvinnors nackdel, bland annat när det gäller lägre sysselsättningsgrad och ett lägre deltagande i integrationspolitiska insatser. Gruppen utrikesfödda kvinnor har ofta ett ursprung i länder där kvinnor förvärvsarbetar i en betydligt mindre utsträckning än män (Skr. 2018/19:97), något som kan påverka deras incitament och motivation i att utbilda sig och ge sig ut på den svenska arbetsmarknaden.

2.4 Kulturellt fokus i integrationsprojekt

Rodin (2017) hävdar att den policytrend som på senare år synliggjorts även i Sverige, där tonvikt läggs på den nyanländes anpassning, har kritiserats för att sätta kulturella olikheter framför likheter i centrum. Författaren hävdar att det riskerar att producera en binär konstruktion mellan människor i form av vi-och-dem. Med utgångspunkt i ett integrationsprojekt i Västsverige vars syfte går ut på att matcha individer från olika kulturer, intervjuas deltagare från projektet där författaren kritiskt granskar denna form av andrafiering som hon menar kan förstås som en effekt av att ha kultur som utgångspunkt för projekt av detta slag. Utifrån det insamlade materialet av deltagarnas egna upplevelser av detta projekt, finner författaren att denna kulturella fixering riskerar att skapa symboliska hinder mellan grupper (Rodin, 2017). Ytterligare en följd av denna andrafiering är att det kan påverka migranters känsla av tillhörighet (Solhjell, Saarikkomäki, Haller, Wästerfors & Kolind, 2018). Eliassi (2017) finner likaså i sin intervjustudie av socialarbetare som möter immigranter i sitt dagliga arbete att svenskfödda medarbetare tenderar att framställa integration i relation till kulturella olikheter. Kultur och språk anses utgöra huvudsakliga hinder för integration och ansvaret blir därför något som åligger ”den andre”, i detta fall immigranten (Eliassi, 2017). Annan forskning visar att integrationsarbete har tenderat att fokusera på att lösa problem associerade till integration, istället för att se immigranten som en potentiell resurs. Den kulturella betoningen på integration kan förmodas ha sin utgångspunkt i de kulturella problem som målats upp i samband med den ökade invandringen. Sociologer har därför kritiserat denna fixering vid kulturella faktorer för att bortse från andra aspekter av integration samt individens egna resurser och förmågor i sin egen integrationsprocess (Cvetkovic, 2009).

2.5 Migrantperspektivet

Tidigare forskning på integrationsområdet har saknat ett migrantperspektiv. Bucken-Knapp med flera (2018) skriver att man i utvärderingen av diverse integrationsinsatser främst har utgått från projektdesign och experter, något som författarna menar är otillräckligt för att få en verklig uppfattning av resultatet av sådana insatser. Genom att bortse från de faktiska upplevelserna av

insatserna går man miste om en viktig verklighetsförankring kring problematiken som man istället bör utgå från. I sin intervjustudie syftar författarna till att identifiera eventuella hinder för integration i Sverige genom att lyssna till migranternas egna röster och upplevelser av insatser för arbetsmarknadsintegration, som de menar kan bidra med en mer nyanserad förståelse av eventuella utmaningar och problematik i och med integration (Bucken-Knapp et al., 2018).

En annan typ av integration som fått alltmer uppmärksamhet på senare tid är den om värderingar. Trots att det gjorts studier i ett hundratal länder angående värderingar och sociala normer, har ett återkommande problem varit bristen av ett migrantperspektiv, då människor som migrerar från ett land till ett annat varit underrepresenterade i dessa undersökningar. I Sverige har det tidigare saknats representativa data av migranternas värderingar och sociala normer, men en ny undersökning gjord av World Values Survey under 2018 är unik på det vis då den har som syfte att undersöka subjektiva indikatorer för integration på ett urval av 6516 personer, bestående av både nyanlända och personer som varit i Sverige under en längre tid. Studien syftar till att skapa en bättre uppfattning om hur utomeuropeiska migranter i Sverige upplever integrationsfrågan och vilka värderingar som är framträdande (Institutet för framtidsstudier, 2019b). Med hjälp av frågeformulär och kompletterande intervjustudier diskuteras i huvudsak den subjektiva integrationen, med hjälp av fem frågor. Den första handlar om huruvida studiens respondenter känner sig hemma i Sverige. Den andra mäter respondenternas självuppskattning av var de befinner sig på en skala från samhörighet till Sverige till samhörighet med sitt ursprungsland, och den tredje deras känsla av stolthet kring att vara svenskar. Dessutom analyseras respondenternas förmåga att ta till sig svenska lagar och regler och hur dessa uppfattas av dem, upplevelsen att möta svenskar samt av att delta i den svenska folkrörelsen och känslan av trygghet och tillit. Den fjärde frågan tar upp hur respondenterna upplever att deras tillvaro har blivit sedan de flyttade till Sverige, jämfört med de förväntningar de hade. Slutligen studeras också deras möjlighet att bestämma över sina egna liv (Institutet för framtidsstudier, 2019a). Bilden som ofta uppmärksammas när integration tas upp är den om utsatta områden, utanförskap och skjutningar i förorter. Projektledaren Bi Puranen hävdar å andra sidan att denna studie visar något helt annat, den visar en bild av trygghet (Institutet för framtidsstudier, 2019b). Sammanfattningen av studiens resultat visar bland annat att en majoritet både trivs och känner sig hemma i Sverige, varav fler män än kvinnor. En majoritet känner dessutom samhörighet med både sitt hemland och med Sverige, med en starkare känsla gentemot Sverige. I frågan gällande hur de upplever att det har blivit sedan de kom till Sverige och förväntningar därtill har majoriteten en positiv uppfattning. Dessutom upplever de att de känner en frihet i att göra egna val i livet och har större möjligheter att göra sina röster hörda. Ett undantag är dock frågan vad gäller arbete som inte lever upp till respondenternas förväntningar. En annan fråga som ofta uppkommer i debatten kring invandring är den om jämställdhet, där studiens resultat visar att många anser att denna gått för långt i Sverige. En majoritet anser att det är männens uppgift att försörja familjen, ett ansvar som till stor del övertagits av landets välfärdssystem. Intressant att lyfta fram är däremot att kvinnors ställning inte förändrats på samma sätt, då de har ett fortsatt större ansvar för barn och hushåll. Studien visar vidare att antalet barn är en faktor som påverkar kvinnors möjligheter att delta i arbetslivet och olika integrationsinsatser, som står i kontrast till resultat av tidigare

forskning. Ett annat intressant resultat är att en tredjedel av respondenterna anser att invandringen till Sverige bör minska (Institutet för framtidsstudier, 2019a).

Grupper och individer av migranter kommer till ett nytt land med olika attityder, idéer och förutsättningar för huruvida de bibehåller sina kulturella ramar och blir en del i det nya samhället. Individuella faktorer samspelar med andra kontextuella faktorer, såsom faktiska och uppfattade nivåer av acceptans av migranter inom majoritetssamhället, och samspelar dessutom med rådande policys gällande migration och integration. Phinney med flera (2001) finner i sin studie av psykologiska utfall i samband med immigration i fyra mottagarländer att den etniska identiteten tenderar att förbli stark när pluralism accepteras och uppmuntras i samhället (Phinney, Horenczyk, Liebkind & Vedder, 2001). Detta kan liknas vid en av Berrys fyra ackulturationsstrategier, integration, som innebär att man både står fast vid sin ursprungliga kulturella identitet samtidigt som man söker samspela med andra grupper (Berry, 1997). Phinney med flera (2001) menar att de flesta studier visar att en kombination av en stark etnisk identitet och en stark nationell identitet i det nya landet bäst främjar anpassning i det nya landet (Phinney et al., 2001). Likaså kan den reella eller uppfattade fientligheten gentemot migranter eller etniska minoriteter leda till att vissa migranter förminskar eller helt och hållet förkastar sin etniska identitet. Det har gjorts mycket studier kring etnisk identitet, men inte alls lika mycket uppmärksamhet har riktats mot hur migranter identifierar sig med det nya samhället (Rumbaut, 1994; Waters refererad i Phinney et al., 2001). Precis som etnisk identitet, är även nationell identitet större än bara en etikett. Det handlar om att känna tillhörighet till, och vilka attityder som finns gentemot, det nya samhället (Phinney & Devich-Navarro refererad i Phinney et al., 2001).

2.6 Majoritetssamhällets vilja att hjälpa till

Tidigare forskning har visat att det finns en vilja från majoritetssamhällets sida att hjälpa till i integrationen av immigranter. I sin studie av ett antal svenska integrationsprojekt finner Scuzzarello (2008) att känslan hos majoritetssamhället att vilja hjälpa till kan förstås som en känsla av ett moraliskt ansvar i den gemensamma hanteringen av den ökade mängden migranter till Europa de senaste åren. Författaren menar däremot att det finns ett dilemma i denna gemensamma hantering, där immigranter å ena sidan betraktas som offer i behov av hjälp, å andra sidan som ett kulturellt hot mot det svenska samhället. Tendensen att uppfatta migranter som ett hot kan likaså förstås som en anspelning på assimilering, som även Scuzzarello menar har institutionaliserats i svensk integrationspolicy, såsom integrationsarbetets problemlösande karaktär som nämnt ovan (Scuzzarello, 2008). Den första komponenten i dilemmat som Scuzzarello presenterar, det vill säga synen på migranter som offer i behov av hjälp, kan liknas vid den ansats som projektet Rodin (2017) utgår från i sin studie har. Rodin menar att denna ansats antas grundas i en föreställning om att migranterna inte har något annat val än att stanna i Sverige på grund av deras orsak till flykt, och att majoritetssamhället därav upplever sig ha ett moraliskt ansvar att hjälpa till (Rodin, 2017).

Med en bakgrund till hur integration fungerar och går till i praktiken, och hur detta förstås ur ett antal perspektiv, tar det oss vidare till den här studiens teoretiska utgångspunkter och perspektiv på social integration.

3. Teoretiska utgångspunkter

I följande avsnitt kommer relevanta teoretiska utgångspunkter för studien att presenteras. Inledningsvis kommer begreppet integration att behandlas och dess teoretiska innebörd att diskuteras, följt av Diaz integrationsmodell med tyngdvikt på den sociala aspekten av integration, samt Berrys ackulturationsmodell. Studiens teoretiska utgångspunkter kommer inte att testas med hjälp av studiens empiri, utan kommer snarare att ligga till stöd för och vara ett verktyg i analysen av det empiriska materialet för att slutligen kunna dra slutsatser utifrån studiens empiri. Detta för att belysa och skapa en djupare förståelse för den sociala integrationens betydelse och olika förutsättningar för integration. Studiens teoretiska utgångspunkter och tidigare forskning har influerat val av syfte och frågeställningar, utformning av intervjuguide för att hålla oss inom studiens syfte, samt utformning av centrala teman och begrepp därtill. I och med att det i debatten idag råder en viss oklarhet kring vad integration faktiskt är och ibland används synonymt med assimilation, anser vi det vara relevant att i denna studie ha med de modeller Diaz och Berry presenterar som båda fokuserar på integration som en dubbelriktad process och ett ömsesidigt ansvar för att skapa en djupare förståelse för den sociala aspektens betydelse.

3.1 Begreppet integration

I och med integrationsbegreppets bredd, med dess mängd dimensioner och uttryck, betonar Diaz (1993) behovet av en viss nivå av teoretisk definition när man använder begreppet i analytiska sammanhang. Begreppet inbegriper i sin tur en distinktion mellan kulturella, sociala, ekonomiska eller politiska dimensioner. Diaz beskriver vidare begreppet integration som en social process som involverar ett samspel mellan migranten och majoritetssamhället, i kontrast till assimilation. Assimilation, till skillnad från integration, innebär en eliminering av olikheter inom kulturella och beteendemässiga kriterier. Integration handlar snarare om en ökning i samspelet mellan samhällets minoriteter och majoritet som istället utgör en förutsättning för kulturell mångfald (Diaz, 1993). Även Berry (1997) betonar samspelet mellan migranten och majoritetssamhället i sin redogörelse av integrationens innebörd, som innefattar att man står fast vid sin ursprungliga kulturella identitet samtidigt som ett möte med andra grupper sker.

3.2 Diaz integrationsmodell

Diaz (1993) lyfter fram två huvudområden vars respektive faktorer påverkar immigrantens integrationsprocess, *den strukturella integrationen* och *den sociala integrationen*. Den strukturella integrationen inbegriper främst ekonomiska- och arbetsmässiga faktorer, där individens resurser vad det gäller språkkunskaper, utbildning och arbetserfarenhet är av stor betydelse. Inom den sociala integrationen påverkar sociala relationer immigrantens integrationsprocess, där samspelet mellan immigranter och så kallade etablerade svenskar

spelar en avgörande roll (Diaz, 1993). Med tanke på den här studiens syfte kommer tyngdvikt att läggas vid den sociala integrationen som kommer att beskrivas mer ingående nedan.

Den sociala integrationens avgörande betydelse kan förstås då Diaz menar att även immigrantens ekonomiska situation och tillgång till arbete, den strukturella integrationen, kräver den sociala aspekten då en interaktion sker mellan immigranter och etablerade svenskar. Medan språket också anses utgöra en förutsättning för arbete, anses mötet med etablerade svenskar vara en huvudsaklig förutsättning för att lära sig språket. Immigrantens sociala integration inbegriper personens sociala tillgångar, som Diaz delar in i följande områden. *Bostadsintegration* är en viktig faktor då den etniskt demografiska sammansättningen i ens eget bostadsområde påverkar immigrantens möjlighet att interagera med etablerade svenskar. *Familjeintegration* är en annan viktig faktor som kan skapa sociala tillgångar genom släktförhållanden med etniska svenskar, till exempel genom blandäktenskap mellan etnisk minoritet och etnisk majoritet. Ytterligare en viktig faktor är *den kommunikativa integrationen*, där immigrantens kommunikativa förmåga spelar en viktig roll för integrationsprocessen. Kunskap i det språk majoritetssamhället talar är en sådan kommunikativ faktor som påverkar möjligheten att ta del av information i samhället och interaktion med andra etniska grupper i samhället, och som beskrivet tidigare öppnar upp för andra möjligheter (Diaz, 1993).

Integrationsprocesser kan enligt Diaz förstås ur ett aktör-struktur-perspektiv som tar hänsyn till å ena sidan immigranter som aktörer, å andra sidan samhället de har bosatt sig i och dominanta attityder (Cvetkovic, 2009). Modellen kan liknas vid Diaz två dimensioner av integration, som han benämner som *den politiska integrationen* och *den individuella integrationen*. Den politiska integrationen inbegriper sådant som immigrantens politiska rättigheter och medborgarskap, som påverkas av landets politiska struktur och situation. Det kan också inbegripa eventuella hinder och möjligheter som immigranten ställs inför eller ges. Den individuella integrationen ses istället ur ett aktörsperspektiv, det vill säga individen själv. Faktorer såsom immigrantens egna mål och motivation är sådana individuella faktorer som påverkar integrationsprocessen. Till exempel spelar självförtroende, förväntningar och huruvida immigranten själv tror att det är möjligt eller inte att integreras en annan avgörande roll. Detta kan även ses ur ett genusperspektiv då Diaz menar att kvinnor inte har en lika stor personlig frihet som män i deras integrationsprocess. Detta kan leda till att de har mindre möjligheter att möta etablerade svenskar och skaffa sig ett socialt nätverk (Diaz, 1993).

3.3 Berrys ackulturationsmodell

Invandring innebär i många fall att samhällen så småningom övergår till att bli kulturellt mångfaldiga. I dessa samhällen ställs både majoritetssamhället och minoritetsgrupper inför hur man ska anpassa sig i denna föränderliga process. Ackulturation kan ses som det fenomen som uppstår när grupper av individer med olika kulturell bakgrund möts och de kulturella förändringar det leder till, som i praktiken tenderar att innebära en större förändring för den anpassande gruppen, i detta fall den som immigrerar. En vanlig kritik som förts mot konceptet är att det riskerar att användas synonymt med *assimilation*. När två grupper möts blir frågorna om vilken roll ens ursprungliga kulturella identitet ska spela och huruvida den ska bibehållas,

samt i vilken utsträckning man ska involveras i andra kulturella grupper, om ens alls, aktuella. I detta sammanhang har Berry (1997) definierat fyra olika strategier för denna process, och utgår i sin modell från minoritetsgruppens perspektiv. Dessa är *assimilation*, *separation*, *integration* och *marginalisering*. Processen är individuell, och en individ måste nödvändigtvis inte följa det generella mönstret för den större gruppen. Å andra sidan kan de olika strategierna ses som faser hos en enskild individs process, där individen kan förflyttas mellan olika strategier under tid eller inom sina olika sociala sfärer. *Assimilation* innebär att gruppen överger sin kulturella identitet och istället strävar efter samspel med andra kulturella grupper, såsom majoritetssamhället. När gruppen tvärtom undviker interaktion med andra grupper för att stå fast vid sin ursprungliga kultur blir alternativet *Separation* aktuellt. När man står fast vid sin ursprungliga kulturella identitet och samtidigt söker samspel med andra grupper sker *Integration*. Den fjärde strategin kan benämnas som *Marginalisering*, där kulturell förlust kan leda till att man tappar intresse eller möjlighet att bibehålla sin ursprungliga kulturella identitet, i kombination med ett litet intresse för att engagera sig i sociala relationer med andra grupper (Berry, 1997).

Berrys modell grundas i ett antagande om att minoritetsgrupper och individer har friheten att välja vilken strategi de antar, som givetvis inte alltid är fallet. I själva verket har värdkulturen och attityder en stor påverkan på hur immigranter upplever denna process. Enligt Berry ses integration som det ultimata scenariot och målet med ackulturationsprocessen, som enbart kan åstadkommas av minoritetsgrupper på ett lyckosamt sätt om majoritetssamhället är öppet och inkluderande när det gäller kulturell mångfald. Således innebär integration ett ömsesidigt tillmötesgående och båda gruppernas acceptans av kulturella olikheter (Berry, 1997), vilket i sin tur innebär en ömsesidig process, som förutsätter ett intresse från majoritetssamhället att mer eller mindre ”integreras med nykomlingarna” (Popoola refererad i Cvetkovic, 2009). Från minoritetsgruppens perspektiv innebär detta att ta sig an majoritetssamhällets grundläggande värderingar, medan samhället anpassar sina institutioner för att kunna bemöta behoven i ett pluralistiskt samhälle (Berry, 1997). Integration kan alltså endast åstadkommas i samhällen som är öppet mångkulturella som kräver ett antal psykologiska förutsättningar. Dessa är en allmän acceptans för en kulturell mångfald, relativt låga nivåer av fördomar, positiva attityder mellan olika kulturella grupper, samt en känsla av tillhörighet till, och samhörighet med, det större samhället (Berry & Kalin, 1995). Den individuella identiteten och den ackulturationsstrategi som anammas påverkas således också av nationella policys rörande invandring och ackulturation, ideologier, det sociala stödet, samt attityder i majoritetssamhället (Berry, 1997). Förutsatt att immigranten tar en aktiv roll i olika sociala situationer, kan således integration äga rum, då det utgör en ömsesidig process (Cvetkovic, 2009).

4. Metod och material

I kommande avsnitt kommer vårt val av metod, urval, beskrivning av respondenter, samt förberedelser och genomförande av intervjuer att beskrivas. Innan studiens resultat presenteras kommer analysmetoden att redogöras för, samt vårt etiska hänsynstagande som forskare och studiens tillförlitlighet.

4.1 Val av metod

Kvalitativ forskning bygger enligt Bryman (2011) på en forskningsstrategi där tonvikt läggs vid ord, snarare än vid kvantifiering av data. Den kvalitativa forskningsstrategin är till stor del tolkande i dess karaktär och har en induktiv syn på förhållandet mellan teori och praktik, då metoden går ut på teorigenerering utifrån ens forskningsresultat, snarare än att man är ute efter att testa en teori. Intervjun är enligt Bryman den mest använda metoden inom kvalitativ forskning då metodens flexibilitet anses vara dess främsta fördel. Kvalitativa intervjuer används för att fånga in intervjupersonernas synsätt och perspektiv, och forskaren är här dessutom ute efter att söka fylliga och detaljerade svar. De två huvudsakliga formerna av kvalitativa intervjuer är ostrukturerade och semistrukturerade. I båda fallen lämnas intervjupersonen en frihet i sina svar men genom den semistrukturerade varianten är det forskaren som styr intervjuens riktning i högre grad, som ofta har en lista över specifika teman som ska beröras under intervjun, samt att samma frågor ställs till alla intervjupersoner. Därför använder man sig ofta av en intervjuguide i den senare varianten, men det finns en flexibilitet i möjligheten att ställa spontana följdfrågor, eller byta plats på frågornas ordning (Bryman, 2011). Detta ger forskaren större kontroll över intervjuens riktning, och med hjälp av en viss struktur kan detta bidra till en högre tillförlitlighet och kvalitet (Hjerm, Lindgren & Nilsson, 2014).

Då vårt forskningssyfte strävar efter att undersöka respondenters synsätt kring och erfarenheter av social integration kan den kvalitativa intervjun som datainsamlingsmetod anses mest lämplig. Eftersom syftet strävar efter att fånga in respondenters uppfattningar och synsätt kan vi genom att använda oss av den semistrukturerade formen av intervju lämna utrymme för intervjupersonens frihet att utforma sina egna svar som kan ge oss fylliga och detaljerade svar, samtidigt som vi inte riskerar att komma bortom studiens syfte.

4.2 Urval

Här kommer urvalsprocessen att beskrivas. En uppdelning där vi beskriver hur vi valt projekt respektive val av respondenter gjordes för att skapa en större tydlighet.

4.2.1 Val av projekt

Då vår studie avgränsats till ett integrationsprojekt i Jönköpings län har inledningsvis ett antal projekt, vars aktiviteter överensstämmer med studiens syfte, kontaktats och projektledaren eller annan personal har gjort en intressekoll för medverkan i intervjuer bland projektdeltagarna. De projekt vi funnit intressanta har grundats i en tanke att de på ett eller annat sätt utgör en mötesplats för nyanlända och etablerade svenskar. Det projekt som först kunde erbjuda önskat antal potentiella deltagare för studien är det projekt som denna studie kommer att utgå från. Således erbjöd projektet en urvalsram som i sin tur underlättade för val av respondenter. Att utgå från ett projekt i valet av respondenter möjliggör likaså att vi utgår från en särskild social kontext där våra två urvalsgrupper ingår. Dessa inbegriper alltså personer som självmant valt att delta i ett projekt som erbjuder en trygg träffpunkt för deltagarna. Vi avser alltså inte att studera projektet i sig utan endast låta det utgöra vår urvalsram och sociala kontext för denna studie.

Projektet vi kommer att utgå från i denna studie riktar sig till nyanlända och asylsökande mammor i deras nätverksskapande och språkinläring. Projektet bedrivs i en stad i Jönköpings län och vi kommer att presentera projektet i fråga på ett sådant sätt att det eller deltagarna inte går att identifiera. Den aktuella kommunen är projektägare, i samarbete med ett studieförbund och frivilligorganisationer. I projektansökan lyfter de fram att man har sett ett behov av en tydligare mötesplats för kvinnor som inte deltar i SFI eller jobb under sin föräldraledighet, men som också har större svårigheter att integreras i det svenska samhället än andra grupper. Projektets föräldralediga deltagare kommer att utgöra studiens nyanlända respondenter, trots att de har varit i Sverige en längre tid än vad som anges enligt Migrationsverkets definitioner av vem som anses som nyanländ. En viktig del i projektets arbete handlar om att engagera etablerade lokalbor i aktiviteterna, då kontakten med etablerade svenskar stödjer språkinläringen och kvinnornas nätverksskapande. Kvinnornas lägre deltagande i integrationsinsatser eller andra sociala sammanhang grundas ofta i att kvinnor är de som är hemma med barnen, och projektet i fråga vänder sig därför även indirekt till barnen då de får närvara vid aktiviteterna. Aktiviteterna äger rum två gånger varje vecka och består av både kunskapsinsatser i syfte att öka kunskapen om det svenska samhället, men också lite mer informella sociala aktiviteter där det finns utrymme till att samtala mer fritt.

4.2.2 Val av respondenter

Då det valda projektet utgör vår urvalsram har respondenterna för denna studie valts ut genom ett strategiskt målinriktat urval, vilket enligt Bryman (2011) innebär att forskaren gör sitt urval utifrån sin forskningsfråga. Det görs utifrån en önskan att välja respondenter som är lämpliga för forskningsfrågan, det vill säga så kallade etablerade svenskar respektive nyanlända. De respondenter vi tillslut fick tag på är de som var tillgängliga för studien (Bryman, 2011). Men då denna studie syftar till att undersöka ett antal respondenters tankar och erfarenheter, snarare än att generalisera resultaten till något större sammanhang, ses inte detta som något större problem. Inledningsvis planerades det att genomföras totalt runt åtta intervjuer, varav 3–4 är med nyanlända, samt lika många med så kallade etablerade svenskar. Med tanke på uppsatsens omfång och kvalitativa karaktär, samt begränsade tidsresurser därtill, kan det därför anses lämpligt att genomföra 5–10 intervjuer.

4.3 Förberedelse och genomförande av intervjuer

Att hitta ett önskat antal på åtta deltagare att vilja ställa upp för intervju blev svårare än vad vi hade önskat. Vi var inställda på att få åtta deltagare att ställa upp, men vi fick i slutändan ihop sex stycken respondenter, varav två stycken nyanlända kvinnor respektive fyra stycken så kallade etablerade svenskar som antingen är födda i Sverige eller har levt i Sverige under en tid och känner sig etablerade i det svenska samhället, och som deltar i projektet som etablerade svenskar. Då vi anser att fem intervjuer hade varit minsta laget till insamlingen av vår empiri, anser vi trots detta att materialet från våra sex intervjuer ha givit oss tillräckligt för att få en god bild av det vi avser att studera.

I och med intervjuernas semistrukturerade karaktär har frågor formulerats utifrån studiens syfte. Intervjuerna inleds således med ett antal bakgrundsfrågor som kan lätta på stämningen och

skapa en bekvämlighet för både intervjuperson och intervjuare under fortsatt intervju. Utifrån relevanta teman har vi skapat två intervjuguider (Se bilaga 1 och 2), varav en används vid intervjuerna med de nyanlända respondenterna, och den andra för intervjuerna med de så kallade etablerade svenskarna. De två intervjuguiderna är lika i strukturen och innehållet, men formuleringen av frågorna har anpassats efter respektive grupp för att garantera att frågorna formuleras på korrekt sätt under respektive intervju. I det stora hela ställs samma frågor till samtliga respondenter, men med ett fåtal undantag då några enstaka frågor ställs till den ena gruppen som inte går att ställa till den andra, exempelvis då de nyanlända respondenterna tillfrågas att berätta lite om deras första tid i Sverige. Frågorna har formulerats på ett sådant sätt att vi anser att de kan bidra till att uppfylla studiens syfte, genom att undvika ledande frågor och istället lämna en frihet åt intervjupersonens utformning av sina svar. Frågorna har en logisk följd och har grupperats i lämpliga teman. I och med vår ovana som intervjuare, hjälper det oss att utgå från en delvis strukturerad intervjuguide, så att vi inte missar något område vi anser relevant för studien. Givetvis innebär också intervjuernas semistrukturerade karaktär att vi är flexibla i frågornas följd, då vi också kan ställa följdfrågor där vi anser att det passar. Innehållet i intervjuguiderna har diskuterats och godkänts av handledare, samt skickats ut till ett fåtal familjemedlemmar för att bedöma innehållets tydlighet och begriplighet. En pilotintervju hade kunnat genomföras och planerades också inledningsvis, men med tanke på att de första intervjuerna bokades in med så kort varsel valde vi att inte klämma in en pilotintervju så tätt inpå den första intervjun (Hjerm et al., 2014).

Kontakt har tagits med de projektdeltagare som anmält intresse för att återigen presentera oss som studenter och syftet med vår studie, för att sedan komma överens om lämplig tid och plats för de enskilda intervjuerna. Efter överenskommelse skickades ett informationsbrev (Se bilaga 3) ut till respondenterna med information om vad det innebär att ställa upp på intervju för vår studie. Samtliga intervjuer genomfördes under tre dagar inom loppet av en tio-dagarsperiod och varade under ett spann på 20–40 minuter. Detta blev kortare än vi tidigare tänkt oss men vi anser att vi ändå lyckats samla in en tillräckligt stor mängd data att bearbeta som har givit oss ett tillräckligt resultat att vila på. En av de sex intervjuerna ägde rum över telefon då detta efterfrågades av respondenten i fråga. Den huvudsakliga nackdelen med att genomföra intervjun via telefon är att vi då går miste om mötet med respondenten, och vi kan på så sätt inte läsa av eller tolka kroppsspråk. Vi kunde inte heller lägga märke till ansiktsuttryck som rör osäkerhet eller undran, för att på så sätt kunna förtydliga eller klargöra vår fråga, som är möjligt vid en direkt eller personlig intervju. Fördelen är dock att telefonintervjuer är mer flexibla, och det var det som möjliggjorde denna intervju i vårt fall. Då vi kunde få tillgång till lokalerna där projektets aktiviteter äger rum ansåg vi det lämpligt att genomföra intervjuerna på en bekant och trygg plats för respondenterna (Bryman, 2011). Vi fick också möjligheten att låna en arabisktalande kvinna relaterad till projektet, som kunde nyttjas som tolk vid behov i samband med intervjuerna med de två nyanlända kvinnorna. Tolken medverkade enbart vid en av dessa intervjuer, men behovet av att översätta var ytterst litet. Därför anser vi att närvaron av en tolk vid intervjun inte utgör någon större begränsning. Inledningsvis medverkade vi båda på de tre första intervjuerna, där vi turades om att hålla i intervjuerna medan den andre skötte inspelning av intervjun, förde anteckningar samt observerade intervjun. På grund av förhinder delade vi upp oss de två resterande dagarna och genomförde de resterande tre intervjuerna på egen hand.

Transkriberingen påbörjades parallellt mellan dagarna för intervjuerna, samt ett par ytterligare dagar efter sista genomförda intervju. Bryman (2011) lyfter fram transkribering som en viktig process, men också som en tidskrävande. Genom att transkribera våra intervjuer fångar vi på ett bättre sätt upp respondenternas uttryck och meningsuppbyggnader, som vi dessutom kan återgå till under bearbetningen av materialet om så skulle behövas. Transkriberingen innebär också att vi enklare kan fånga upp illustrerande citat att ha med i presentationen av resultatet. Ljudfilen från telefonintervjun skadades till en början men vi lyckades återskapa lite mer än hälften av den. Att inte kunna transkribera den fullständiga intervjun kan anses vara en begränsning, men då intervjun ägde rum över telefon, kunde vi göra mer utförliga anteckningar under intervjuens gång. Därmed anser vi att vi har tillräckligt med material från den intervjun.

4.4 Beskrivning av respondenter

I avsnittet nedan kommer respondenterna för de respektive sex intervjuerna att beskrivas. Respondenterna från intervju 1–4 medverkar i projektet som så kallade etablerade svenskar, och att två av dessa själva har invandrat till Sverige och har genomgått eller fortfarande genomgår sin integrationsprocess anser vi kunna bidra med intressanta perspektiv. En av dessa har varit i Sverige i sex år, men deltar inte i projektet som nyanländ utan hjälper till och fungerar mer som en språkresurs. Trots att hon har varit här under ungefär lika många år som våra ”nyanlända” respondenter kommer denna respondent att refereras till som en etablerad svensk då hon inte deltar i projektet som nyanländ och dessutom känner sig etablerad och har kommit längre i sin integrationsprocess. De två respondenterna från intervju fem och sex deltar i projektet som föräldralediga, och avser projektets nyanlända deltagare som också kommer vara de vi refererar till som nyanlända i denna studie.

Respondent 1: Kvinna i övre 60-årsåldern och född i Sverige. Respondenten är gift och har två barn, är pensionär och deltar i projektet. Har tidigare i arbetslivet arbetat med nyanlända. Intervjun genomfördes 17 april 2019.

Respondent 2: Kvinna i övre 30-årsåldern, född i Centralasien och kom till Sverige för sex år sedan. Respondenten är gift och har två barn, är student och deltar i projektet som ledare och språklig resurs då hon talar både god svenska och är arabisk- samt daritalande. Intervjun genomfördes per telefon 17 april 2019.

Respondent 3: Kvinna i övre 30-årsåldern, född i Mellanöstern och kom till Sverige för 30 år sedan. Respondenten är gift och har två barn, och arbetar på kommunen och är projektanställd. Intervjun genomfördes 17 april 2019.

Respondent 4: Kvinna i 70-årsåldern och född i Sverige. Respondenten är gift och har fem barn, är pensionär och deltar i projektet. Har tidigare i arbetslivet arbetat med nyanlända. Intervjun genomfördes 23 april 2019.

Respondent 5: Kvinna i 25-årsåldern, född i Mellanöstern och kom till Sverige för snart fem år sedan. Respondenten är gift och har två barn, och deltar i projektet som föräldraledig. Har gått SFI. Intervjun genomfördes 25 april 2019. Tolk medverkade vid intervjun.

Respondent 6: Kvinna i 25-årsåldern, född i Mellanöstern och kom till Sverige i slutet på år 2014. Respondenten är gift och har tre barn, och deltar i projektet som föräldraledig från en vikarietjänst. Har gått SFI. Intervjun genomfördes 25 april 2019.

4.5 Analysmetod

Bryman (2011) tar upp flera skäl till att inte vänta med analysen fram till efter dess att all empiri är insamlad och transkriberad. Genom att börja redan under datainsamlingsfasen kan forskaren göras medveten om teman som dyker upp redan under de första intervjuerna, som sedan kan anses lämpliga att ta upp under de resterande intervjuerna. Transkriberingen har därför inletts i anslutning till de första intervjuernas genomförande, som sedan har lästs igenom i sin helhet och sedan reducerats, med hjälp av en öppen kodning, där urskiljbara företeelser i materialet tillskrivits etiketter, eller så kallade begrepp. Begreppen har sedan bearbetats på ett sådant sätt att de synliggör mönster och teman i materialet och på så sätt kategoriserats in i hemmahörande tema. Enligt Bryman (2011) utgör kodning den centrala tekniken för Grundad teori som är ett mer generellt tillvägagångssätt för teoribildning på empirisk grund. Hjerm med flera (2014) presenterar en mer renodlad och förenklad variant av den mer klassiska Grundad teori. ”The constant comparative method” bygger i mångt och mycket på de generella dragen för metoden nämnd ovan, och refererar till hur forskaren under analysprocessen jämför de mönster och centrala teman som identifierats med den nya data som bearbetas med tidigare forskning och forskarens teoretiska perspektiv. De preliminära koderna, eller begreppen, har under analysprocessens gång bearbetats för att i slutändan identifiera de mest centrala dragen i det insamlade materialet genom kontinuerliga jämförelser. Kvalitativ analys är alltid iterativ, vilket innebär att man går igenom sitt material i omgångar, där kontinuerliga jämförelser görs fram tills dess att resultaten upplevs som stabila. Det är vad den hermeneutiska spiralen refererar till, då metaforen handlar om att forskarens tolkningar växer fram ur de kontinuerliga jämförelserna av data, som just den iterativa aspekten innebär (Hjerm et al., 2014). Till en början formulerades tre teman, varav temat ‘Ansvar’ upptäcktes vara för brett definierat då det fick en oproportionerlig mängd koder tillskrivit sig. Temat delades därför in i två separata teman, varav det ena berör nyanländas ansvar i integrationen och det andra berör majoritetssamhällets ansvar. Inledningsvis formulerades fyra frågeställningar, som vi efter analys av materialet sedan omformulerade till tre stycken där de två första slogs ihop till den inledande frågeställningen vi nu har. Anledningen till detta är att vi inledningsvis hade en idé om hur våra två respondentgrupper skulle beskriva betydelsen av social integration och att perspektiven kunde skilja sig åt. Efter insamlingsfasen insåg vi däremot att de två frågeställningarna fick formuleras om till enbart en, då det inte längre fanns någon mening med att presentera resultatet utifrån två skilda frågeställningar.

4.6 Etiskt hänsynstagande

När det kommer till etiskt hänsynstagande har vi i vår studie valt att följa Vetenskapsrådets fyra allmänna huvudkrav på forskningen. De fyra forskningsetiska principerna är *Informations-*, *Samtyckes-*, *Konfidentialitets-* och *Nyttjandekravet*. Informationskravet innebär att forskaren ska informera undersökningens berörda personer om dess syfte och vilka villkor som gäller vid deltagande i studie. Deltagarna ska informeras om att deras deltagande är frivilligt, samt att de har rätt att avbryta intervjun om de så önskar. Innan påbörjad intervju har ett informationsbrev skickats ut till studiens deltagare där de informerades om dessa villkor. Samtyckeskravet innebär att deltagarna har rätten att själva bestämma över sin medverkan i undersökningen. Detta upprepades muntligt i början av respektive intervju, där respondenten också fick ge sitt muntliga godkännande för inspelning av intervjun. Konfidentialitetskravet kräver att forskarna hanterar uppgifter om undersökningens deltagare med konfidentialitet på ett sådant sätt att deltagarna inte kan identifieras i studien, samt att obehöriga inte ska kunna få tillgång till uppgifterna. Med tanke på hur vi gick tillväga för att få tag på respondenterna är respondenterna kända för kontaktpersonen vi nådde ut till. Eftersom respondenterna inte kan vara anonyma för oss som intervjuare, kan fullständig anonymitet inte utlovas. Projektet och dess deltagarna kommer i uppsatsen att behandlas på ett sådant sätt att de inte går att identifieras av obehöriga. Trots att vi väljer att ha med viss information om respektive respondent, anser vi att de inte kan komma att identifieras av obehöriga då vi valt att även anonymisera projektet. Nyttjandekravet innebär att insamlade uppgifter om de enskilda deltagarna endast får nyttjas för det aktuella forskningsändamålet. Därför kommer inspelning och transkribering av det insamlade materialet att raderas efter genomförd studie (Vetenskapsrådet, 2002).

4.7 Tillförlitlighet

Bryman (2011) skriver att man i kvalitativ forskning inte strävar efter att mäta något fenomen, som i fallet med kvantitativa studier. Därför gäller andra bedömningskriterier än reliabilitet och validitet för att bedöma en kvalitativ studies kvalitet. Författaren använder sig av begreppet *tillförlitlighet* som består av fyra delkriterier för att bedöma kvaliteten i en kvalitativ studie; *trovärdighet*, *överförbarhet*, *pålitlighet*, och *möjlighet att styrka och konfirmera*. Studiens semistrukturerade karaktär ger oss möjligheten som forskare att både ha en flexibilitet på så sätt att vi är fria att ställa följdfrågor vid behov under intervjuerna, medan vi inte riskerar att komma bortom det vi avser att studera genom att använda oss av en intervjuguide. För att sätta respondenternas uppfattningar och erfarenheter i centrum för studien och för att ge en så rättvis bild av deras sociala verklighet som möjligt ställer vi samma frågor till våra två respondentgrupper. Dock med anpassning till respektive grupp i formuleringen av frågor, med ett fåtal undantag där någon fråga ställs till den ena gruppen som inte går att ställa till den andra, exempelvis då de nyanlända respondenterna tillfrågas att berätta lite om deras första tid i Sverige. Hur man väljer att strukturera och formulera frågorna, samt i vilken följd dessa ställs har också betydelse för respondenternas förståelse och redogörelse. Genom att inkludera öppna frågor ger vi respondenten friheten att själv utforma sina svar och genom att undvika ledande frågor riskerar vi inte att leda in respondenten på ett särskilt spår. I och med att samtliga intervjuer spelats in och transkriberats har respondenternas svar och meningsföljd redogjorts ordagrant, som också stärker studiens tillförlitlighet. Vi anser det även viktigt att till en viss

grad göra respondenterna synliga i presentationen av vår insamlade data, också genom att inkludera citat, då vi anser att det stärker studiens tillförlitlighet ytterligare. Genom att tillgängliggöra en fullständig redogörelse för undersökningsprocessens alla faser stärks studiens pålitlighet, då en granskare ska kunna bedöma huruvida studiens slutsatser är berättigade eller ej. Eftersom det inte går att komma fram till någon objektiv verklighet inom samhälllig forskning, är det viktigt att forskaren ska kunna visa på att hen i största möjliga mån inte låtit personliga värderingar påverka studiens utformning. Då det alltid förekommer en viss nivå av subjektivitet i tolkningen av materialet, som påverkas av bland annat värderingar och förutfattade meningar, är det svårt att replikera en sådan här studie och komma fram till samma resultat. Värderingar skapar förutfattade meningar, och vi har därför tagit största aktsamhet i att lämna sådana utanför studien. Eftersom det är svårt att garantera att värderingar inte kan ha påverkat valet av forskningsområde eller tolkning av material visar *reflexivitet* istället på att man bör vara medveten om den påverkan värderingar kan ha haft på studien.

5. Resultat och analys

I följande avsnitt kommer studiens empiri att presenteras och analyseras utifrån fyra teman som anses vara centrala i det insamlade materialet. Studiens fyra teman är *språkets betydelse för integration, vikten av mötet mellan nyanlända och majoritetssamhället, nyanländas ansvar, samt majoritetssamhällets ansvar*. Respektive tema kommer att inledas med relevanta teoretiska utgångspunkter och tidigare forskning, för att sedan redogöra för empirin som följs av en analys på temat som kommer att bestå av teoretisk återkoppling.

5.1 Språkets betydelse för integration

Enligt Diaz (1993) är språket en förutsättning för en individs integration. Språket utgör individens kommunikativa förmåga som spelar en stor roll för dennes integrationsprocess, då kunskap i det språk majoritetssamhället talar påverkar samma individs möjlighet att ta del av information och möjliggör interaktion med majoritetssamhället. Å andra sidan hävdar Diaz att mötet och samspelet med etablerade svenskar spelar en avgörande roll för individens integrationsprocess, där mötet med dessa är en huvudsaklig förutsättning för att lära sig språket. Diaz lyfter även fram individens egna mål och motivation som andra individuella faktorer som har en avgörande roll för integrationsprocessen (Diaz, 1993). Tidigare forskning visar också att kvinnor upplever en mindre frihet än män i sin integrationsprocess, som kan leda till att de får sämre förutsättningar att skaffa sig ett socialt nätverk, delta vid språkundervisning och ta del av resultat från integrationsinsatser, vilket i sin tur skapar sämre förutsättningar för att lära sig språket (Institutet för framtidsstudier, 2019a; Skr. 2018/19:97). Språkets betydelse för integrationen kunde urskiljas som ett centralt tema i den insamlade empirin. Härnäst kommer studiens empiri som berör språkets betydelse att presenteras, för att sedan analyseras gentemot de teoretiska perspektiv som presenterats ovan.

5.1.1 Språket som förutsättning

Samtliga respondenter lyfter fram språket som en huvudsaklig förutsättning för nyanländas integration i samhället. För de nyanlända är det både ett mål i sig med deras integration, men också ett medel för att komma in i och ta del av samhället. En av de etablerade svenskarna som själv kom till Sverige för sex år sedan menar att det är genom språket som man kan göra sig förstådd, kan få jobb, hitta vänner och kort sagt bli fri, då man inte längre är beroende av en tolk. På frågan vilka faktorer som anses viktiga för en lyckad integration inleder hon med ”att man lär sig språket så bra som möjligt” (Respondent 2), samtidigt som språket är en av de huvudsakliga svårigheterna med att komma till ett nytt land. Samma respondent beskriver att hon numera känner sig mer integrerad än tidigare för att hon idag behärskar språket tillräckligt väl. Likaså svarar en av de nyanlända respondenter följande på samma fråga; ”jag tror språk är mycket viktig... det är nyckeln till allt, att man kan språk som man kan- kan man visa vad man kan... ja det tror jag” (Respondent 5). De båda nyanlända lyfter fram språket som nyckeln till samhället, och likaså att det är genom språket som man kan visa vad man kan och göra sig förstådd. Som svar på frågan om vilken roll tillgången till det svenska språket spelar för integrationen svarar ytterligare en respondent följande;

Jättestor, den är nästan avgörande tycker jag för att man ska känna sig integrerad, det blir så många hinder om man inte kan språket. (Respondent 1)

Respondent 1 som själv är född i Sverige och har bott i Sverige i hela sitt liv anser språket vara avgörande för att känna sig integrerad och att det är genom språket som man kan ta del av samhället. Som nämnt i citatet ovan menar respondenten att man möter flertalet hinder utan språket, som också har indikerats av övriga respondenter.

5.1.2 Kvinnors sämre förutsättningar att lära sig språket

Flertalet respondenter uttrycker att orsaken bakom att projektet i fråga har startats grundas i att kvinnor med barn, särskilt föräldralediga, har svårare att träffa svenskar och att projektet därför innebär en mötesplats för föräldralediga kvinnor och andra etablerade lokalbor. Två av de etablerade svenskarna beskriver att när kvinnor är hemma med sina barn kanske de dessutom har svårare att lära sig språket, just eftersom de inte går på SFI eller är lika fria som andra individer som inte har några barn att ta hand om. Flertalet respondenter hävdar dessutom att det är lättare att lära sig språket genom att träffa etablerade svenskar. En stark anledning till att de föräldralediga kvinnorna dyker upp på aktiviteterna är att de kan ta med sig sina barn, och därmed inte blir lika begränsade, samt att det är en plats de kan komma till och möta svenskar och öva sin svenska med. En annan aspekt som flertalet respondenter framhäver till varför dessa kvinnor är mer begränsade är att det i deras kultur ofta är kvinnorna som är hemma med barnen medan männen kanske arbetar. Flera spekulerar kring att det ibland till och med kan vara så att kvinnor inte får gå ut och träffa andra utan sin man. En respondent berättar om en gång när hon själv träffade en kvinna och var med om detta;

[...] jag frågar de kvinnorna jag träffar här hur många som varit inne i ett svenskt hem, och det är inte många, till exempel, så jag pratade med en kvinna och sa att hon kunde komma hem till mig med barnen men då kunde hon inte det för hon fick inte gå utan

sin man, utan då måste jag komma på helgen så hon när min man är med, och jag sa att nu är det svårt för nu har jag så många som kommer hem och så vidare så då har jag inte tid men så småningom, så det är lite svårare än man tror om vi tjejer vill ha kontakt så finns det kanske en man där som inte tycker att man ska göra det, förstår du hur jag menar? (Respondent 4)

Exemplet ovan togs upp i samband med en diskussion kring män och kvinnors olika förutsättningar att integreras, och tydliggör att kvinnor kan ha sämre förutsättningar och mindre frihet än män i sin integrationsprocess. Å andra sidan nämner en annan respondent att hon i samband med tidigare arbete med nyanlända fick uppfattningen att när vissa kvinnor väl kom ut i arbetet, började stå på egna ben och träffade andra svenskar att ”det var många som skiljde sig, alltså de började stå på egna ben, dom var vana vid att det var mannen som skulle bestämma allting och dom skulle vara hemma och så kommer man hit och märker att det är inte riktigt så” (Respondent 1). Respondenten menar att detta kan tänkas hänga samman med att dessa kvinnor i sitt hemland var vana vid att det var männen som bestämde medan det var kvinnorna som var hemma, för att sedan komma hit och inse att det inte riktigt är så här.

5.1.3 Betydelsen av att träffa svenskar för språkutveckling

Genom att inte röras ute i samhället på samma sätt som andra, får dessa kvinnor svårare för sig att träffa andra svenskar. Respondent 1 hävdar att de har lättare för sig att träffa sina landsmän, särskilt om man inte behärskar det svenska språket då det lätt kan bli att man håller sig inom ”sin egen” grupp. Medan de två etablerade svenskarna som är arabisktalande har en slags sammanlänkande funktion åt de nyanlända deltagarna, ser de två andra etablerade svenskarna sig som ”vanliga svenskar” de nyanlända kvinnorna kan öva sin svenska med. Funktionen de fyller i projektet som ”vanliga svenskar” kan alltså ses som en förutsättning för de nyanlända kvinnornas integration. Att träffa svenskar innebär således ett sätt att komma åt det svenska språket. Det är också tydligt att mötesplatser som denna utgör ett avgörande redskap för de föräldralediga kvinnorna att lära sig svenska. En av respondenterna belyser hennes svårigheter att träffa svenskar utanför projekt som detta då hon framför att hon har få svenska vänner, men desto fler arabiska. Trots att hon studerat SFI i två år ser hon behovet av att fortsätta delta vid projektet för att inte glömma sin svenska, som hon tror att hon annars hade gjort. Hennes svenska vänner är två tidigare lärare från ett sammanhang som gått ut på att lära sig svenska.

Om jag ska prata med en person som är svensk, jag önskar att prata svenska, men när jag har- är med mina kompisar från Syrien- eller de pratar arabiska, jag måste prata arabiska, jag kan inte- vi börjar lite skoja med svenska, vi försöker, men sedan det kommer direkt arabiska. (Respondent 6)

När hon umgås med sina arabisktalande vänner medger hon att de ibland försöker tala svenska med varandra, men att det ofta blir på ett skämtsamt sätt och att det därför blir att de talar sitt gemensamma språk med varandra. Därför uppskattar hon projektet då hon där blir tvungen att prata svenska, eftersom hon insett vikten av att inte enbart tala sitt modersmål. Tidigare var hon beroende av tolk och fick ofta ringa bekanta som kunde hjälpa henne att översätta om hon behövde komma i kontakt med någon eller behövde något, en långdragen process som hon ser

tillbaka på som jobbig. Nu när hon anser att hon behärskar språket väl känner hon sig istället mer självständig och kämpar för att fortsätta öva på svenskan för att inte behöva återgå till tolk. Dessutom ville hon vid tillfället för intervjun då tolk fanns tillgänglig inte att hen skulle sitta med. De tre respondenter som kommit till Sverige inom de senaste sex åren framhäver vikten av att inte bli beroende av tolk och att deras självständighet i språket är något de alla strävar, eller har strävat, efter i sin utveckling.

5.1.4 Individuella förutsättningar

Trots att alla vuxna som kommer till Sverige har möjlighet att gå på SFI för att lära sig språket, har alla inte samma förutsättningar att lära sig det. Flera respondenter påpekar att förmågan att lära sig ett nytt språk är något individuellt, och individens bakgrund kan spela in på lärandeprocessen och integrationsprocessen i stort. Vilken nivå av utbildning man har lyfts fram som en sådan faktor, likaså om man kommer till ett nytt land som analfabet då man har betydligt sämre förutsättningar. Deras ansvar att försöka göra det man kan lyfts förvisso fram som en avgörande faktor, men samtidigt finns det en medvetenhet kring att alla inte har samma förutsättningar. En respondent förklarar att ”man har ett ansvar att försöka lära sig svenska, alla kan inte det, det får man inte glömma, är man analfabet från sitt hemland är det inte enkelt att komma hit och lära sig svenska, men att man försöker att lära sig så mycket man kan” (Respondent 1). Under vilka förutsättningar man kommit till Sverige, det vill säga om man flyttat frivilligt eller varit tvungen, är en annan faktor som nämns spela in på processen. Samma respondent menar att det är svårare för de som kommer hit under svåra omständigheter och flyr något, än vad det är för någon som ser det mer som ett äventyr. En annan faktor som några respondenter lyfter fram som kan ha betydelse för att lära sig det svenska språket är om man kan andra språk än sitt eget. En sådan faktor kan vara om man kan engelska, då vissa respondenter hävdar att man kan klara sig på ett helt annat sätt än om man endast kan tala exempelvis arabiska. Dels eftersom att kunskap i det engelska språket underlättar inläringen av det svenska språket då det finns många likheter dem emellan, till skillnad från arabiska och svenska. Dessutom blir det lättare att göra sig förstådd när man först kommer till Sverige, än om man bara talar exempelvis arabiska. Våra två respondenter som har en bakgrund utanför Sverige intygar detta då de beskriver att de under sin första tid i Sverige kunde göra sig förstådda tack vare sin engelska eller genom att använda sig av engelsktalande tolk.

En annan aspekt som kan spela in på hur man upplever att det är att komma till ett nytt land är att det ofta skiljer sig mellan om man kommer hit som barn eller som vuxen;

Alltså som barn är inte som en vuxen. För barn är ju- man lär ju sig språket mycket snabbare. Man- man... man vänjer sig snabbare än vad en vuxen gör. För om- om jag nu tänker på mina föräldrar hur det var, det var jättejobbigt för mina föräldrar med tanke på att vi bodde uppe i [stad i Sverige]. Vi hade inga släktingar där, vi kände ingen där. Det var jättejobbigt för mina föräldrar, men för oss var det ju jätteroligt. Vi hade- vi fick kompisar, vi hade jättebra grannar, det var mycket snö vilket vi inte såg i [födelseland] [...] Så... ja. Det är svårt för vuxna, är det svårare än för mindre. (Respondent 3)

Respondenten tar upp erfarenheter från när hon själv kom till Sverige, och hur hennes egna och hennes syskons upplevelser skiljde sig markant från deras föräldrars. Medan barnen hade det lättare att aklimatisera sig, hade deras föräldrar det betydligt svårare och ville därför flytta söderut till staden där respondenten idag är bosatt, då de hade släktingar där som föräldrarna ville komma närmre. En anledning kan tänkas vara att språket utgör en trygghet. Under sin första tid i ett nytt land när man inte kan språket är det förståeligt att man söker sig till andra som talar samma språk, i detta fall sina släktingar, för att uppleva en form av trygghet.

5.1.5 Analys

Som empirin tydligt visar spelar språket en avgörande roll för studiens respondenter som genomgår eller genomgått integrationsprocessen och för deras väg in i det svenska samhället. Utan språket uppstår hinder såsom svårigheter med att ta kontakt med andra människor, göra sig förstådd, skaffa sig ett arbete och så vidare. Resultatet visar dessutom att respondenterna anser att mötet mellan nyanlända och etablerade svenskar är en huvudsaklig förutsättning för att lära sig språket. Trots att alla vuxna har möjligheten att läsa SFI under sin första tid i Sverige, är inte det en garanti för alla. Utifrån projektets målgrupp har respondenterna uppfattningen att kvinnor är mer begränsade än män i sin integrationsprocess, särskilt om det finns barn med i bilden och det är kvinnan i hushållet som är den som är hemma för att ta hand om barn och hushåll. Anledningen till att de föräldralediga kvinnorna deltar vid projektet, indikerat både enligt de etablerade svenskarna och de föräldralediga kvinnorna själva, är att det erbjuder en plats att möta etablerade svenskar, för att på så sätt lära sig språket och lära sig mer om samhället som är en viktig del i deras integrationsprocess. Samtidigt anser respondenterna att projektet bidrar till en förbättrad integration.

Som Diaz (1993) modell visar, visar också studiens resultat på hur kunskap i det språk majoritetssamhället talar och samspelet med gruppen är sammanflätat, då båda delar uppfattas som en förutsättning för en individs integration. Som empirin visar har en tidigare oförmåga i det svenska språket varit ett hinder för studiens nyanlända respondenters integration. En av anledningarna till att de deltar vid projektet är att lära sig språket bättre, eller till och med för att inte glömma bort det helt och hållet. Utanför liknande sociala sammanhang som projektet innebär träffar de två nyanlända respondenterna etablerade svenskar i betydligt mindre utsträckning än sin egen grupp där språket inte utgör ett hinder. Samtidigt kan kunskap i det språk majoritetssamhället talar underlätta för ett ökat samspel med dessa och innebär att man kan ta del av samhället på ett helt annat sätt än om man inte kan tala språket.

Tidigare forskning visar att kvinnor har ett fortsatt större ansvar i hushållet än män, trots ett mer omfattande välfärdssystem. Kvinnors ställning har inte påverkats av detta som är fallet för män, vars roll har varit att försörja familjen. Ur ett integrationssammanhang innebär det en sämre förutsättning för kvinnors integration, därav deras möjligheter att ta del av språkinsatser och lära sig språket. Det kan givetvis skilja sig från individ till individ, som även Diaz (1993) menar på. Att den individuella integrationen kan ses ur ett genusperspektiv innebär att kvinnor inte har samma personliga frihet som män i deras individuella integrationsprocess. Som även studiens resultat visar innebär detta att kvinnor, särskilt de med barn, har begränsade möjligheter att skaffa sig ett socialt nätverk och möta etablerade svenskar. Att projektet i fråga

riktar sig till både kvinnor och barn innebär att kvinnorna genom detta projekt kan komma ut i samhället för att möta etablerade svenskar och lära sig svenska.

Diaz (1993) lyfter även fram individens egna mål och motivation som andra individuella faktorer som har en avgörande roll för integrationsprocessen. Flertalet respondenter, framförallt de nyanlända kvinnorna, diskuterade självständighet i språket som en avgörande faktor i deras språkutveckling, men också som ett mål i sig med deras integration. Den kommunikativa integrationen visar sig spela en viktig roll för respondenternas integrationsprocess framförallt då språket formulerats som en nyckel till integrationen och till landet i stort. Deras svårigheter med deras integration tenderar att handla om att göra sig förstådda, möjligheter att möta etablerade svenskar och andra kommunikativa aspekter. En annan viktig kommunikativ faktor som visat sig ha betydelse för den individuella integrationen är andra språkkunskaper och läs- och skrivkunighet. Flertalet respondenter beskriver kunskap i det engelska språket som en alternativ väg att göra sig förstådd om man inte behärskar det angivna språket majoritetssamhället talar, samt andra faktorer som kan påverka olika individers möjligheter att lära sig språket, såsom analfabetism.

5.2 Vikten av mötet mellan nyanlända och majoritetssamhället

Enligt Diaz (1993) inbegriper den sociala integrationen en individs sociala tillgångar. Samspelet med etablerade svenskar spelar här en avgörande roll för nyanländas integrationsprocess, då integration handlar om just ett ökat samspel mellan samhällets minoriteter och majoriteter. En faktor har att göra med den etniskt demografiska sammansättningen i ens närområde som påverkar ens integrationsprocess, som Diaz kallar bostadsintegration (Diaz, 1993). Berry (1997) belyser likaså betydelsen av majoritetssamhällets roll för integrationen utöver den aktiva roll den nyanlände tar, då integration enligt Berry förutsätter ett majoritetssamhälle som är öppet och accepterande av kulturell mångfald, där det också finns ett intresse från etablerade svenskers håll att ”integreras” med nysvenskar. Denna ömsesidiga aspekt av integration innebär således att en immigrant kan samspele med majoritetssamhället utan att behöva ge upp sin ursprungliga kulturella eller etniska identitet, som integration just innebär enligt Berry. Mötet handlar således om både det faktiska fysiska mötet, samt att mötet kan äga rum med en öppenhet och respekt för varandra (Berry, 1997). Tidigare forskning har å andra sidan visat att integration tenderar att framställas i relation till kulturella olikheter, som i sin tur kan skapa symboliska hinder mellan nyanlända och majoritetssamhället utifrån en binär konstruktion av människor i form av vi-och-dem. I de fall tenderar integration att bli något som åligger den kulturellt olike, i detta fall att efterliknas majoritetssamhället (Eliassi, 2017; Rodin, 2017). Det sistnämnda kan liknas vid den av Berrys (1997) fyra ackulturationsstrategier, assimilation, där individen eller gruppen överger sin kulturella identitet för att istället samspele med andra kulturella grupper såsom majoritetssamhällets. Mötet mellan nyanlända och etablerade svenskar utgör alltså en central del av integrationen, något som också framkom i intervjumaterialet. Å andra sidan uttalas också en svårighet att få mötet att ske mer naturligt, utanför det organiserade. Nedan presenteras empirin som handlar om vikten av mötet och dess innebörd, innan det kommer att diskuteras i relation till den tidigare forskning och de teoretiska resonemang som beskrivits ovan.

5.2.1 Vikten av samspelet med andra grupper än sin egen

Flertalet respondenter ser mötet mellan nyanlända och majoritetssamhället som en viktig faktor för integrationen. Det framgår även att svårigheten att interagera med personer utanför ”sin egen” grupp utgör en form av problematik för integrationen. Flertalet respondenter beskriver att det är naturligt att vilja hålla sig inom sin egen grupp som en form av trygghet. Ytterligare en av våra respondenter beskriver att hon själv har erfarenhet av detta från sin tid när hon var bosatt i USA då hon gärna träffade svenskar för att känna sig mer som hemma. Hon betonar å andra sidan att man måste söka sig utanför sin egen grupp om man vill ut i samhället och integreras. Samma respondent svarar följande på frågan om mötet mellan etablerade svenskar och nyanlända är viktigt för integrationen;

Ja det är jätteviktigt, alltså det är naturligt om du bor i, eller som vi som bott i USA, så vill man gärna hålla sig i den gruppen och träffa andra svenskar för att känna sig hemma, men alltså det är ju ingen utveckling, ska du bli integrerad så måste du, då kan du inte bara vara i din lilla grupp som kommer till [stad] utan du måste ut i samhället och lära känna andra, men det går trögt på det sättet för jag frågar de kvinnorna jag träffar här [projektet] hur många som har varit inne i ett svenskt hem, och det är inte många [...]. (Respondent 4)

Respondenten tycker alltså att mötet med andra grupper än sin egen är viktigt för integrationen. Flertalet respondenter tenderar också att beskriva integration som att känna tillhörighet till samhället, eller som respondent 1 beskriver som att ”komma in i” ett nytt samhälle, som förutsätter mötet med nya människor och en förståelse hur samhället fungerar. Andra faktorer som lyfts fram som viktiga för integrationen utöver språket är jobb, bostad, studier och mötet med etablerade svenskar, sett ur den nyanländes perspektiv. Enligt respondent 2 innefattar detta att man hittar vänner, både svenskar och från sitt hemland, att man hittar vänner och umgås och inte känner sig helt ensam i ett land” (Respondent 2). Som presenterat i tidigare tema sökte sig föräldrarna till respondent 3 till staden de idag är bosatta i på grund av behovet att träffa och leva nära släktingar som man känner en tillhörighet till. Språket kan givetvis vara en av anledningarna bakom detta som presenterat tidigare. Att man till en början har lättare att träffa och interagera med sina landsmän när man ännu inte kan behärska det svenska språket kan ses som naturligt. Dessutom framgår det tydligt i vår insamlade data att svårigheten att träffa svenskar är vanligt förekommande, detta trots att man kan ha hunnit lära sig språket. Föräldralediga kvinnor som är hemma med sina barn utgör dessutom den grupp som har det svårare att träffa svenskar, en problematik som också ligger bakom projektet i fråga. Trots att respondenterna upplever staden som mångkulturell och mindre segregerad än större städer som en respondent tidigare varit bosatt i jämför med, återstår svårigheten att samspela med andra grupper än sin egen.

5.2.2 Svårigheter i mötet med svenskar

Flertalet respondenter framhäver som nämnt svårigheten att träffa svenskar. Svenskar beskrivs som mer slutna, som en av respondenterna beskriver som ”vi är ju rädda för allt som är annorlunda, och blyga vi svenskar, och känner vi då inte till något om kulturen heller så blir det ju ännu svårare med kontakt” (Respondent 4). Likaså tas detta av en annan respondent upp som

ett potentiellt hinder för integrationen;

Det tror jag är att vi stänger in oss, svenskar överhuvudtaget vi är väl inte jätteöppna av oss om man jämför med andra kulturer, ja vi kanske är rädda och vet inte riktigt då, är enklast att låta bli och man håller sig för sig själv, alltså en slutenhet mer tänker jag försvårar. En motvilja, som att ni har inte här att göra, och sådana saker, fördomar. (Respondent 1)

Flera respondenter indikerar på att denna slutenhet kan bero på okunskap om exempelvis den andres kultur som i sin tur kan leda till rädsla och fördomar kring det som känns främmande, som respondenten i citatet ovan till och med beskriver som en motvilja att ta kontakt från svenskars håll. Mötet beskrivs givetvis som viktigt för integrationen, men huruvida det blir ett positivt möte eller ej påverkar utgången avsevärt, det vill säga om man möts med en öppenhet eller en misstänksamhet. En av våra nyanlända respondenter tycker att det är svårt att integreras med svenskar, just på grund av den slutenhet hon ofta blivit bemött med. Samma respondent beskriver integration som följande;

Till exempel att man kan kontakta med andra- utan att- att det inte finns så gränser mellan människor. Det finns en gräns, att man måste acceptera andra och så, men jag tror här i Sverige det är inte så lätt att man integrera med svenskar. (Respondent 5)

Respondenten beskriver att hon upplever en tydlig gräns mellan sig själv och svenskar. Men efter att ha varit i Sverige i snart fem år menar hon att hon nu vet bättre hur hon ska bemöta dem och idag förstår deras kultur bättre än när hon var ny i Sverige. Hon tycker att det är svårt att komma i kontakt med svenskar, men vet idag bättre hur svenskar vill bli bemötta, som hon menar är att de vill ha avstånd mellan två personer. Hon tog under intervjun upp ett exempel när hon var ny i Sverige och hade en svensk granne som hon och hennes familj försökte skicka över mat till; ”när vi hade en granne som var svensk, vi försökte att skicka mat eller- men det var så tyst att.. [...] Bara- ja, inte lätt att man- vi kunde inte kontakta mer” (Respondent 5). Hon beskriver alltså att deras handling har lett dem till att känna en viss osäkerhet kring att kontakta dem igen. Å andra sidan menar hon att det också finns andra grannar som är mer öppna och som de sitter och umgås med ibland, dessa är äldre till skillnad från den andra grannen som är ung. Respondenten tror att det kan vara en skillnad mellan att möta äldre och yngre svenskar, då hon tror att yngre är svårare att komma åt. En annan svårighet hon upplevt och stött på i sin integrationsprocess är det faktum att hon bär sjal och hennes uppfattning att andra har svårt att acceptera kvinnor med sjal. Detta framkom också under intervjun med vår andra nyanlända respondent; ”men sextio eller sjuttio procent är snälla mot- jag ska prata bara om mig, de är snälla med mig, men kanske det ibland det kommer någon att de gillar inte en tjej som har sjal eller- så de börjar att titta att det inte är så bra med mig- till mig. Men det är normalt” (Respondent 6). Hon nämner inte om någon kommenterat detta verbalt, men hennes beskrivning kan tyda på att hon kan bli utsatt för nedsättande blickar, något som hon själv beskriver som ”normalt”. En av våra svenskfödda respondenter lyfter fram samma problematik kring acceptans av kvinnor med religiös klädsel som ett potentiellt hinder för en lyckad integration, och förklarar följande;

Ja det försöker vi ju säga till de kvinnor vi lär känna bättre, att klä dig inte i de här stora svarta skynkena, sjal måste de ju ha, men försök smälta in, annars blir du bara någon som man är rädd för, ja alltså kläder och beteende det betyder ganska mycket att man försöker anpassa sig [...] de [kvinnorna] skrattar och så, men jag tror på sikt att de gör det [tar till sig uppmaningen], vi säger att försök ta något ljusare, vi är ju rädda för allt som är annorlunda, och blyga vi svenskar, och känner vi då inte till något om kulturen heller så blir det ju ännu svårare med kontakt. (Respondent 4)

Respondenten beskriver i citatet ovan hur hon själv och andra deltagare vid projektets aktiviteter försöker uppmana kvinnorna med religiös klädsel att inte klä sig för täckande eller för mörkt för att underlätta för sig själva i samhället. Trots att de nyanlända kvinnor vi har intervjuat bär sjal och inte heltäckande klädsel, verkar det inte sätta stopp för dessa kvinnors utsatthet när det gäller exempelvis misstänksamhet. Respondenten illustrerar ovan ett tydligt samband mellan en rädsla för det främmande och en slutenhet mot det samma, som ett hinder för integration. Två av våra respondenter som själva deltar vid projektet som etablerade svenskar beskriver att svenskar tenderar att vara mer slutna än andra kulturer, särskilt mot det som kan kännas främmande.

5.2.3 Behovet av organiserade mötesplatser

Bakgrunden till att projektet startat beskrivs av respondenterna har bland annat att göra med att de föräldralediga kvinnorna genom dess aktiviteter lättare kan träffa svenskar. Två av de etablerade svenskarna är båda pensionärer och har tidigare kommit i kontakt med nyanlända i sina tidigare jobb och på den vägen har blivit kontaktade och tillfrågade att delta vid projektet som ”vanliga svenskar”. Våra andra två respondenter som deltar vid projektet som etablerade svenskar fungerar som språkresurser, där den ena arbetar i projektet som anställd hos kommunen och den andra medverkar i projektet och håller i vissa aktiviteter. Flera av respondenterna menar att projektet bidrar till en bättre integration, eftersom de upplever att det annars är svårt för dessa föräldralediga kvinnor att träffa svenskar och att detta projektet skapar en mötesplats så att det kan äga rum. En av våra nyanlända respondenter har deltagit vid andra liknande organiserade mötesplatser för att på så sätt träffa svenskar. Som nämnt tidigare har de två nyanlända respondenterna få svenska vänner. Värt att nämna är att dessa är tidigare lärare som de träffat genom en annan form av organiserad verksamhet. Flertalet respondenter indikerar på svårigheten med få till det naturliga mötet mellan nyanlända och etablerade svenskar utanför organiserade verksamheter, såsom respondent 4;

Som jag kan förstå så är det här just inriktat på kvinnor med små barn som inte kommer ut på samma sätt som de som går på SFI eller som kommit längre i sin utveckling inom svenska språket. Och att det ska vara en mötesplats för såna som inte har en naturlig mötesplats. (Respondent 4)

Likaså menar respondent 5 att mötet med svenskar kan äga rum om ”man organiserar att sitta med dem” (Respondent 5) och att de behöver en slags skjuts in i mötet dem emellan. Hon nämner också att det även vid dessa organiserade aktiviteter är lättare att träffa äldre än vad det är att träffa unga svenskar. När respondent 1 diskuterar vad hon kan göra för de nyanlända

deltagarnas integration ifrågasätter hon sig själv varför hon inte oftare tar initiativ till att möta dessa kvinnor utanför de organiserade träffarna hon deltar vid;

Jag tänker ibland på det när jag träffar någon kvinna på stan som hälsar, ibland kan jag få en kram av någon, och då tänker jag att varför bjuder jag inte hem på en kopp kaffe eller varför säger jag inte varför ska vi inte gå och ta en fika på [fikaställe] eller någonting. (Respondent 1)

Genom att ifrågasätta sitt eget beteende visar hon att hon tycker att mötet borde ske mer naturligt mellan sig själv och de nyanlända kvinnorna. Samma respondent tycker att hon kan och borde ta mer kontakt med människor från andra kulturer, samt vara nyfiken och visa intresse för dem. Ur ett större perspektiv förklarar hon att det handlar om att man är nyfiken och intresserad av att ta till sig nya saker. Hon förklarar vidare att svenskar inte alltid är villiga att ändra på sig och inte väljer att acceptera människor som inte fungerar eller lever på samma sätt som de gör och istället dömer ut dem. Hon tillägger "[...] så det går alltså, om man bara vill så går det absolut" (Respondent 1).

5.2.4 Analys

Resultatet visar att mötet med etablerade svenskar är avgörande för nyanländas integrationsprocess, samtidigt som det också utgör en huvudsaklig utmaning för deras integration. Integration handlar visserligen om samspelet mellan landets invånare, men att detta framkommer i resultatet som en problematik inom integrationen gör det relevant och intressant att ta upp och diskutera. Under sin första tid i ett nytt land är det naturligt att man söker sig till sin egen grupp för att uppleva en form av trygghet, samtidigt som språket, särskilt till en början, kan utgöra ett hinder för samspel med andra etniska grupper än sin egen. Trots att våra två nyanlända respondenter behärskar det svenska språket visar sig svårigheten att komma i kontakt med svenskar vara tydlig. Svenskar beskrivs som mer slutna än andra kulturer, något som respondenterna förknippar med en rädsla och en osäkerhet för det som upplevs som främmande. En faktor som lyfts fram som ett potentiellt hinder för deras integration är det faktum att de bär religiös klädsel, som kan leda till att svenskar inte vill ta kontakt. Kultur kan på så sätt skapa symboliska hinder mellan grupper som försvarar integrationen. Resultatet visar på så sätt vikten av mötet med andra grupper än sin egen. Projektet i fråga upplevs samtidigt leda till en förbättrad integration för dessa kvinnor, då det erbjuder en mötesplats för att träffa svenskar, öva svenska och få samhällsinformation. Å andra sidan visar resultatet att det verkar finnas en svårighet att få till det naturliga mötet mellan etablerade svenskar och nyanlända, bland annat på grund av faktorer såsom samspel med den egna gruppen eller rädsla för det främmande. Flertalet respondenter indikerar att det krävs organiserade mötesplatser, som projektet i fråga, för att få till mötet dem emellan.

Studien visar att mötet med etablerade svenskar har en stor betydelse för de nyanlända deltagarnas integrationsprocesser. Å andra sidan visar det sig att det finns en svårighet i att få till det naturliga mötet mellan grupperna, trots att samhället upplevs som ett samhälle med en blandning av människor från olika kulturer. Dessutom beskrivs lokalsamhället av respondent 3 som integrerat på ett sådant sätt att det enligt henne upplevs som mindre segregat, om ens

alls, än de större städer hon tidigare varit bosatt i. Således kan det tänkas finnas symboliska hinder mellan olika etniska grupper i samhället, snarare än en rumslig åtskillnad, som står i kontrast mot vad Diaz (1993) menar med bostadsintegration. Trots att samhället i fråga upplevs som ”mindre segregerat” och mer blandat, tycks det ändå finnas någon form av symboliska hinder mellan olika grupper. När respondent 5 ger hennes definition på vad integration är illustrerar hon dessa potentiella symboliska hinder mellan sig själv och svenskar;

Till exempel att man kan kontakta med andra- utan att- att det inte finns gränser mellan människor. Det finns en gräns, att man måste acceptera andra och så, men jag tror här i Sverige det är inte så lätt att man integrera med svenskar. (Respondent 5)

Som studien visar kan de nyanländas svårigheter att ta kontakt med etablerade svenskar och det faktum att de bär själ ses som ett hinder för deras integration. Det faktum att de bär själ förknippas med den uppfattade rädsla svenskar kan känna för det som ses som främmande. Denna rädsla kan i sin tur förstås som det potentiella symboliska hindret mellan de och samhället, och i sin tur ett hinder de stött på i samband med sin integration. Som tidigare forskning visat när integration framställs i relation till kulturella olikheter tenderar ansvaret att åligga den kulturellt olike. Det faktum att kvinnorna i projektet uppmanas till att klä sig mindre täckande och inte för mörkt för att smälta in i samhället och på så sätt underlätta för sig själva i sin integration, kan förstås som en anspelning på assimilering. Utifrån Berrys (1997) perspektiv på vad assimilering innebär, blir denna förståelse av integration problematisk.

Att våra respondenter tycker att projektet i fråga bidrar till en förbättrad integration för dessa kvinnor, samt när en av de nyanlända respondenterna beskriver att hon kommer till projektets aktiviteter för att inte glömma sin svenska som hon starkt förknippar med hennes integrationsprocess, visar på vikten av mötet med etablerade svenskar för de nyanlända respondenternas integrationsprocess. Med tanke på den slutenhet från svenskars håll som beskrivs utgöra hinder för de nyanlända respondenternas integrationsprocess, framställs mötet på ett sådant sätt att det borde ske i mer naturliga sammanhang. Därmed ser de behovet av att söka sig till organiserade mötesplatser för att träffa svenskar. Som Berry (1997) hävdar räcker det alltså inte med att immigranten själv tar en aktiv roll i sin integrationsprocess, då integration förutsätter att det finns ett intresse och nyfikenhet från majoritetssamhället sida att integreras med de nyanlända för att de ska kunna komma in i samhället. Därmed anses svenskar behöva en slags skjuts för att integreras med nyanlända.

5.3 Nyanländas ansvar

I följande avsnitt kommer temat nyanländas ansvar i integrationen presenteras utifrån två olika perspektiv. För enkel- och tydlighetens skull kommer vi först att presentera de nyanlända respondenternas perspektiv, följt av de etablerade svenskarnas perspektiv på nyanländas ansvar.

Diaz (1993) skiljer på den individuella integrationen och den politiska integrationen, där den individuella kan ses ur ett aktörsperspektiv, det vill säga individen själv. Diaz menar att immigrantens egna mål och motivation är exempel på individuella faktorer som kan påverka

integrationsprocessen. När det gäller kvinnors förutsättningar kan deras sämre förutsättningar jämfört med män påverka deras motivation och incitament att skaffa sig en utbildning och ge sig ut på arbetsmarknaden (Diaz, 1993; Skr. 2018/19:97). Tidigare forskning har dessutom visat att Sverige har börjat frångå uppmuntrandet av kulturella olikheter till att istället lyfta fram särskilda förmågor hos immigranten för att uppnå en lyckad integration. Språk och kultur anses utgöra huvudsakliga hinder för integration och ansvaret tenderar då att ses som något som åligger ”den andre”, i detta fall den nyanländes ansvar att anpassa sig till samhällets normer och krav (Eliassi, 2017; Rodin, 2017). I takt med en allt hårdnande integrationsdebatt har uppfattningen kring behovet av en mer villkorsbaserad integration, exempelvis genom språkkrav, blivit alltmer accepterad och anses inte längre som främlingsfientligt eller svårgenomförbart (Tranås Tidning, 2018). Med tanke på den aktuella politiska överenskommelsen om införandet av språkkrav och en mer omfattande samhällsorientering för nyanlända är framhävandet av behovet av särskilda förmågor för en lyckad integration av nyanlända tydligt. Denna trend står i stark kontrast till de teoretiska utgångspunkterna för denna studie som framhäver integration som en dubbelriktad process (Berry, 1997; Diaz, 1993). Således kommer empirin som berör de nyanländas ansvar att redogöras för nedan, och hur det kan förstås i relation till det presenterat ovan.

5.3.1 Nyanländas perspektiv

Våra två nyanlända respondenter tycker att det är viktigt att kämpa för att komma in i samhället, särskilt då språket har visat sig vara ett så viktigt medel för den individuella integrationen och med svårigheten att få till det naturliga mötet med svenskar i åtanke. Det blir därför särskilt viktigt att anstränga sig om man vill förändra sin situation. En respondent uttrycker sig följande om vilket ansvar den nyanlände har för sin integrationsprocess;

Att man inte bara sitter hemma och säger ‘jag kan inte integrera i samhället’. Man måste försöka att hitta plats att kontakta med andra. Och det är som sagt språket att man måste alltid utveckla sig, inte bara... blir beroende av tolk eller något. (Respondent 5)

Med tanke på erfarenheterna av svårigheten att komma i kontakt med svenskar, har samma respondent tidigare sökt sig till diverse liknande sammanhang som projektet i fråga för att träffa svenskar. Utöver detta projekt har hon också deltagit vid bibliotekets språkcafé och ett projekt som går ut på att låna en lokalbo, där en nyanländ och en lokalbo matchas ihop för att umgås eller gå på diverse kulturevenemang tillsammans. Vår andra nyanlända respondent berättar att hon under sin föräldraledighet har sökt sig aktivt till kommunen för att se om det finns några aktiviteter för föräldralediga, då hon föredrar att inte bara sitta hemma. Om hon inte närvarade vid projektet i fråga eller andra liknande integrationsinsatser, tror hon att hon skulle glömma sin svenska. Istället måste man försöka hitta platser att söka kontakt med andra, som exempelvis gå på språkcafé och liknande som båda har gjort. Utan språket upplever hon att hon har svårt att träffa svenskar och göra sig förstådd, då hon umgås med merparten arabisktalande vänner där språket inte utgör ett hinder. Det framgick under intervjun att språket är och har varit hennes huvudsakliga utmaning och behov under hennes integrationsprocess. När det gäller språket är självständighet en annan viktig faktor som lyfts fram av våra nyanlända respondenter. Det gäller exempelvis att man ska sträva efter att inte vara beroende av tolk, som inte anses vara någon

utveckling gällande språket. Trots hennes svårigheter att söka kontakt med svenskar, säger hon ”även om det finns nackdelar och fördelar med integration, men svenskar försöker, och vi försöker integrera med varandra och Sverige har hjälpt oss mycket. Det... vi måste tacka, stort tack till Sverige för att de acceptera oss här [...]” (Respondent 5). Hon menar alltså att man försöker integreras med varandra och betonar dessutom att integration handlar om att man ska kunna interagera utan några gränser människor emellan, där hon lyfter fram acceptans som en huvudsaklig förutsättning för detta. Planer på studier är ett annat mål i deras respektive liv som de båda planerar att inleda efter sin föräldraledighet, utöver jobb och att ta körkort. En respondent svarade följande på vad hon har för mål med sin integration;

[...] när jag kom till Sverige var att jag vill vara på universitet. Och jag kunde göra det, att jag bli antagen men jag skjuta det upp, studiestarten. [...] Jag skjuta den upp, för jag var gravid. Så jag ska börja i 2020. Så jag tror det är mitt föremål [mål] att när jag ska börja på universitet jag vill inte känna skillnad att jag inte är svensk. Jag ska försöka göra mitt bästa. (Respondent 5)

Intressant att nämna är att en av respondenterna i samband med samtalet kring hennes framtida studier valde att påpeka att hon ska gör allt hon kan för att ses som och känna sig som svensk.

5.3.2 Majoritetssamhällets perspektiv

Våra fyra andra respondenter som deltar vid projektet som etablerade svenskar är överens om vilka nyttor de nyanlända kvinnorna ser med att delta i projektets aktiviteter. Flertalet lyfter fram det faktum att aktiviteterna bland annat besöks av representanter från olika myndigheter och liknande som kommer och informerar om viktiga ämnen som kvinnorna kan dra nytta av som relativt nya i Sverige. Utöver nödvändig samhällsinformation och möjligheten att få hjälp med mer praktiska saker, erbjuds också en mötesplats för att möta etablerade lokalbor för att enklare lära sig svenska, samt att de har möjligheten att ta med sig sina barn till träffarna. Respondent 2 som själv kom till Sverige för sex år sedan tycker att projektet har levt upp till hennes förväntningar, som enligt henne har varit att hjälpa och lära de föräldralediga kvinnorna om det svenska samhället, som hjälper dem i deras integrationsprocess. Samma respondent märker också att det uppskattas av kvinnorna då hon vet att de har mycket att göra hemma, men ändå väljer att komma till projektets aktiviteter.

[...] dom som kommer, de har frågor eller dom vill veta något nytt om Sverige och det svenska samhället, och jag tycker inte att dom kommer hit och inte gör något, även om dom är hemma med små barn berättar dom att dom har mycket att göra hemma men dom kommer hit, dom träffar andra kvinnor också, svenskar och dom pratar och såhär, dom vill ha mer information. (Respondent 2)

I citatet förklarar hon att dessa kvinnor ser sitt ansvar i att ta reda på mer om det svenska samhället och dess funktion, samt att möta andra svenska kvinnor. Hon förklarar också att mötet med etablerade svenskar är viktigt för nyanlända då de har massor av frågor till dem om hur samhället fungerar, om skola, om framtiden, och så vidare, då de ”bygger ett nytt liv i ett nytt land” (Respondent 2). Enligt samma respondent behövs det i Sverige mer utbildning för män och kvinnor om hur samhället fungerar. Samma respondent säger att ”integration för mig är när

man anpassar sig till ett nytt samhälle, man integrerar sig i ny kultur och nytt samhälle, och nästa steg bli assimilering om man helt blir svensk, då kan man säga att man assimileras” (Respondent 2). Hennes uppfattning tyder på att hon ser integration främst ur den nyanländes perspektiv, och dennes roll i att anpassa sig till ett nytt samhälle. Trots att våra respondenter framhåller att utrikesfödda kvinnor från vissa kulturer är begränsade till hemmet, påpekar som tidigare nämnt en av respondenterna att hon har uppfattningen att de nyanlända kvinnor hon träffat i samband med hennes tidigare arbete skiljde sig när de väl kom ut i arbete och i samhället och träffade andra svenskar.

Det finns en oklarhet bland respondenterna kring vad svensk kultur faktiskt innebär. Exempel på saker som togs upp vid intervjuerna är dalahästar, midsommar, skog, att svenskar inte avbryter eller tränger sig på, kommer i tid, döljer eventuella rasistiska tankar, trygghet och att det svenska samhället är organiserat. Samtidigt framgår det att det inledningsvis inte är lätt för en nyanländ att direkt anpassa sig till den så kallade svenska kulturen om man har en distinkt kulturell bakgrund. En respondent hävdar att det finns de som till och med reagerar med att till en början hålla hårdare fast vid sin egen kultur. Respondent 2 som kom till Sverige för sex år sedan tycker det finns intressanta saker i de flesta kulturer och att det finns mycket att lära från just den svenska kulturen. Det är följaktligen viktigt att inte fastna i en kultur, utan det krävs en viss nivå av anpassning. Å andra sidan tycks det finnas en enighet bland vissa respondenter att det kan vara lättare för vissa och svårare för andra att integreras och att anpassa sig när man kommer till ett nytt land.

En viktig faktor gällande den sociala aspekten på integration är som tidigare presenterat att det är viktigt att man inte håller sig inom sin egen grupp om man vill integreras, utan att man istället måste ut i samhället och lära känna nya människor om det ska ske någon utveckling. Men som det framgått i tidigare presenterade teman utgör den slutenhet man som kvinna med själ kan bli bemött med från svenskars håll ett hinder för interaktion mellan dem. Respondent 4 menar att orsaken som ligger bakom denna slutenhet är en rädsla från svenskars håll för det som känns främmande. Samma respondent berättar dessutom att hon tillsammans med andra deltagare brukar uppmana de utländska kvinnorna ”att klä dig inte i de här stora svarta skynkena, själ måste de ju ha, men försök smälta in, annars blir du bara någon som man är rädd för, ja alltså kläder och beteende det betyder ganska mycket att man försöker anpassa sig” (Respondent 4). Hon menar alltså att det gör skillnad om kvinnorna istället försöker anpassa sig. Likaså menar respondent 1 att det är viktigt att de nyanlända är beredda att göra en viss grad av anpassning till det svenska samhället, samt att de är intresserade av att ta till sig nya saker. På frågan angående när man är integrerad svarar hon ”när man blivit svensk” (Respondent 1), och skrattar. Dock förklarar hon såsom respondent 2 att det är viktigt att tänka på att det inte ser ut på och sker på samma sätt för alla;

Ja man har ett ansvar att försöka lära sig svenska, alla kan inte det, det får man inte glömma, är man analfabet från sitt hemland är det inte enkelt att komma hit och lära sig svenska, men att man försöker att lära sig så mycket man kan, och att man tar reda på, alltså att man själv vill lära sig om svenska samhället med alla rättigheter och skyldigheter som vi också har, vi kan ju inte göra vad som helst, det är inte tillåtet, så

detsamma som gäller för deras del då, det är också viktigt, för annars blir det den här irritationen om man hittar på grejer som inte är så bra [...] många gör ju det absolut [tar sitt ansvar], och jag kan inte säga hur många egentligen, men överlag tror jag att man gör det. (Respondent 1)

Respondenten tydliggör i citatet att nyanlända, precis som svenskfödda medborgare, har samma skyldigheter och har ett ansvar att ta reda på vad man får göra och inte får göra. Hon betonar däremot även vikten att komma ihåg att alla inte har samma förutsättningar att komma in i samhället, men att de ändå har ett ansvar att vilja lära sig om hur det svenska samhället fungerar. Om de inte sköter sig menar vissa respondenter att det syns och att det kan skapa en irritation och ett motstånd mot gruppen. Gällande om nyanlända tar sitt ansvar svarar en respondent ”ja... Det tror jag... Och de som inte gör det, de syns ju. Men det tror jag att de gör. Hoppas jag att de gör” (Respondent 3). Precis som det är viktigt att majoritetssamhället accepterar de som kommer utifrån, har nyanlända som nya i Sverige ett ansvar att ”acceptera samhället” och försöka förstå. Det framgår att de fyra etablerade svenskarna tycker att nyanlända överlag tar sitt ansvar, och de tycker även att det inte går att säga att alla eller ingen gör det. Respondent 2, den av respondenterna som under intervjun i huvudsak framhävde den nyanländes ansvar, var den enda bland respondenterna som uttryckte sig om att alla inte tar detta ansvar. Ansvaret man har om man vill göra något av sitt liv är att kämpa, att gå till skolan, planera sin framtid i det nya landet, och att man inte kan sitta hemma och klaga, som också en av våra nyanlända respondenter uttryckte.

5.3.3 Analys

Studiens respondenter lyfter fram vikten av det individuella ansvaret för ens egen integrationsprocess, då det är viktigt att man kämpar för att komma in i samhället, går i skolan och lär känna nya människor. De flesta respondenter tycker överlag att nyanlända tar sitt ansvar. Självständighet är en annan faktor som lyfts fram som viktig för att kunna utvecklas, samt att ta reda på hur samhället fungerar genom att delta vid liknande aktiviteter som projektet i fråga erbjuder, såsom de föräldralediga kvinnorna som deltar vid projektet gör. De nyanlända respondenterna förklarar att man inte kan sitta hemma och klaga på att man inte kan integreras, utan att man hela tiden måste kämpa. Samtidigt finns det en medvetenhet hos studiens respondenter att alla inte har samma förutsättningar, då vissa exempelvis har sämre förutsättningar att lära sig språket än andra. När de gäller deltagarna i projektet anser de etablerade svenskarna att de nyanlända kvinnorna ser nytta av att delta vid aktiviteterna som en viktig del av deras integration.

Som Diaz (1993) beskriver finns det individuella faktorer som spelar in på individens integrationsprocess. Huruvida immigranten själv ser sin möjlighet att integreras in i samhället är en sådan avgörande faktor. Några respondenter framhåller att man inte kan sitta hemma och klaga över sin situation, en slags passivisering som kan utgöra ett exempel på en sådan individuell faktor som kan spela in på individens integrationsprocess. Istället måste man kämpa och göra det man kan för att förbättra sin situation. Trots svårigheten att skaffa sig svenska vänner, ser respondenterna behovet av att söka sig till andra platser där man kan träffa svenskar och lära sig språket. Självständighet är en annan individuell faktor som anses avgörande för

deras integrationsprocess eftersom det inte kan ske någon utveckling om man håller sig inom sin egen grupp och fastnar i ett långvarigt behov av tolk, och därmed inte tar till kraft att bli självständig i det svenska språket.

Om vi utgår från Berrys (1997) perspektiv på integration kan resultatet ses som problematiskt då en av orsakerna till att de nyanlända kvinnorna stöter på svårigheter i mötet med svenskar kan vara för att de bär sjal, och att de därför borde anpassa sig för att smälta in mer i samhället och på så sätt underlätta för sig själva i sin integration. Problematiken kring svenskars slutenhet som uppkom i samband med intervjuerna, och vad det innebär för integrationen kommer att diskuteras mer ingående i analysen i nästa tema.

Som tidigare forskning visat har Sverige börjat frånga sitt tidigare uppmuntrande av kulturella olikheter, för att istället betona särskilda förmågor som avgörande för nyanländas lyckade integration. Denna studies resultat visar delvis att det finns ett antal sådana förmågor som lyfts fram som avgörande för den nyanländes integration, som kunskap om det svenska samhället och språket, socialt engagemang och arbete. Insatser av detta slag förflyttar på så vis fokus till de nyanländas integration. Som Eliassi (2017) kommer fram till i sin intervjustudie, kan denna studies resultat också tänkas framhålla språk och kultur som huvudsakliga hinder för integration. Respondenterna i denna studie menar att det uppstår stora svårigheter i integrationen om man inte behärskar språket, samt kultur och det faktum att de två nyanlända kvinnorna bär sjal kan ses som ett ”hinder” i deras integrationsprocess. Författaren menar att när sådana faktorer hamnar i centrum för integrationen tenderar ansvaret att bli något som åligger ”den andre”, i detta fall den nyanländes ansvar att anpassa sig till samhället, såsom exemplet med kvinnornas uppmaning till att klä sig mindre täckande för att inte orsaka rädsla.

Som resultatet också visar, är det emellertid också viktigt att påpeka att olika grupper och individer av migranter kommer till ett nytt land med olika förutsättningar, attityder och idéer om hur de ska komma in i samhället, och huruvida de ska behålla sin ursprungliga kulturella identitet eller ej. Som även Berry (1997) hävdar har majoritetssamhället och attityder där i en stor inverkan på hur nyanlända upplever denna process, det vill säga hur det är att komma till ett nytt land. Attityder man bemötas med, såväl som uppmaningen till kvinnorna att klä sig mindre täckande för att underlätta för sig själva, kan förstås som en pressande faktor hos de nyanlända kvinnorna att bete sig eller klä sig på ett visst sätt. Detta tar oss in på nästa tema i resultatet som tar upp majoritetssamhällets ansvar i integrationen.

5.4 Majoritetssamhällets ansvar

I följande avsnitt kommer temat majoritetssamhällets ansvar i integrationen presenteras. För enkel- och tydlighetens skull kommer empiridelen att presenteras i två delar, där första delen kommer att ta upp de nyanlända respondenternas perspektiv, och den andra delen de etablerade svenskarnas perspektiv.

Som tidigare teman har presenterat är mötet med etablerade svenskar betydande för nyanländas integrationsprocess. Integration sker just i mötet mellan människor och berör på så sätt

samhällets alla medborgare. Ett visst tillmötesgående och öppenhet från majoritetssamhällets sida blir därför väsentligt för en lyckad integration (NTG, u.å.; Prop. 1997/98:16). Som studiens teoretiska utgångspunkter visar är innebörden av begreppet integration det alternativ som bäst främjar anpassningen till ett nytt land. Det i sin tur förutsätter ett ökat samspel mellan nyanlända och majoritetssamhället, som också spelar en avgörande roll för nyanländas integrationsprocess. Enligt Berry förutsätter som sagt integration att majoritetssamhället är öppet och inkluderande när det gäller kulturell mångfald och mer eller mindre har ett intresse att bli integrerade med de nyanlända (Diaz, 1993; Berry, 1997). Å andra sidan finns det tidigare forskning som visar att det finns en vilja från majoritetssamhällets sida att hjälpa till i mottagningen av migranter och deras integrationsprocesser. Enligt Scuzzarello (2008) grundas denna vilja i en känsla av ett moraliskt ansvar i den gemensamma hanteringen av en ökad mängd migranter. Många ser migranternas situation som om att de inte har något annat alternativ än att fly sitt hemland, och att majoritetssamhället därför upplever sig ha ett moraliskt ansvar i att ta emot dessa (Rodin, 2017; Scuzzarello, 2008). I studiens empiri framkommer det att integration berör hela samhället, och inte bara de som kommer hit från ett annat land. Majoritetssamhällets roll i processen kan ha en avgörande betydelse, som kommer att framgå härnäst.

5.4.1 Nyanländas perspektiv

Trots uppfattningen att det är svårt att låta mötet mellan nyanlända och etablerade svenskar äga rum i mer naturliga sammanhang, det vill säga utan ett behov av att organisera mötet, framgår det dessutom från respondenterna att de etablerade svenskarna som deltar vid projektet deltar för att på något sätt hjälpa till i de föräldralediga kvinnornas integrationsprocess. Exempelvis genom att ge viktig samhällsinformation eller vara någon de kan träna sin svenska med, och att fungera som en slags brobyggare in i samhället. Trots att en av de nyanlända respondenterna som tidigare presenterat upplever att det inte är lätt att integreras med svenskar, hävdar hon som sagt å andra sidan att svenskar och nyanlända försöker integreras med varandra och att Sverige har hjälpt dem mycket. Som presenterat tidigare har respondenten erfarenhet av att svenskar tenderar att vara slutna när hon har försökt söka kontakt, och drar paralleller till att kulturerna skiljer sig åt;

Vi förstår nu mer svenskar, att de tycker att man har avstånd mellan två personer. Till exempel- vi förstår lite kulturen mer än när vi kom ny till Sverige, så nu vi kan kontakta de bättre, än när vi var nya. Eftersom vi har olika kultur, olika- så det blir nog lättare att man förstår vad de vill, eller hur man måste bete sig med dem. (Respondent 5)

Samma respondent påpekar dessutom att det givetvis finns goda och mindre goda människor, men att hon idag är mer medveten om hur olika människor vill bli bemötta och hur hon ska bete sig. Våra nyanlända respondenter lyfter fram respekt och öppenhet som viktiga faktorer för integrationen mellan de två grupperna och att det också är ett ansvar etablerade svenskar bör ha. Då en av dessa beskriver integration som att det inte ska finnas några gränser mellan människor och att det ska finnas en ömsesidig acceptans, tycker hon att svenskar borde ha ansvaret att vara mer öppna och tillmötesgående, och att de inte borde vara så slutna.

5.4.2 Majoritetssamhällets perspektiv

De fyra etablerade svenskarna som deltar i projektet upplever att de har ett ansvar i att hjälpa dessa kvinnor in i samhället. Framförallt genom att informera om hur samhället fungerar och vara någon de kan öva sin svenska med. Samhällsinformation lyfts fram som en mycket viktig komponent i att komma in i ett nytt samhälle, att förstå hur saker och ting fungerar. En respondent förklarar att hon deltar både för sin egen skull genom att lära känna några av kvinnorna som deltar, men också för de föräldralediga kvinnornas skull genom att hjälpa de ett steg vidare i sin integrationsprocess. Då samma respondent förklarar att hon medverkar vid det tillfälle av de två som äger rum varje vecka då det finns utrymme för att samtala och umgås mer fritt, tyder detta på att hon tycker att det faktum att hon finns till för dessa kvinnor för att samtala är viktigt för deras integration. Hon nämner också att hon medverkar i projektet ”för [att] det är lite lagom lätt samt och inte för betungande, man går dit när man kan, det är inga förpliktelser” (Respondent 1), något som gör det lätt för henne att delta och på så sätt ta sitt ansvar gällande integration.

Som tidigare presenterat har respondenter uttalat sig om att svensk kultur inte är något lätt för nyanlända att ta till sig och att svenskar tenderar att vara slutna och rädda för det som känns främmande. Utöver vikten av öppenhet och respekt lyfter en respondent dessutom fram att även svenskar ska vara beredda på att acceptera andra människor, trots att de inte lever på samma sätt som de eller är på ett sådant sätt som de är vana vid.

[...] men också då att vi svenskar i det här fallet är beredda att acceptera människor som inte gör kanske precis som vi är vana vid. En öppenhet, en respekt för varandra är väl viktigt, att vi inte dömer ut de som inte gör som vi brukar. (Respondent 1)

Respondenten hävdar på så sätt att majoritetssamhället har ett ansvar att inte fördöma de som är olika dem själva. Angående vad hon tycker att hon kan göra mer för dessa kvinnor är att hon kan visa ett större intresse för och söka mer kontakt med dem, genom att vara nyfiken och ställa frågor. En annan respondent förklarar att hon har ett ansvar att inte låtsas som ingenting, utan att istället ha ett vänligt bemötande genom att få dem att känna sig välkomnade och ”verkligt bjuda till [...] de går här som främmande fåglar och ingen tittar på dom, bara ett leende och ett hej kan betyda så mycket” (Respondent 4) och att det kan göra stor skillnad för dem. När samma respondent tillfrågades om hon vill tillägga något som avslut på intervjun uttryckte hon sig följande;

Jaa jag tycker att vi har väldigt gott om plats i Sverige, jag tycker vi ska tänka på det, och att vi har det oerhört bra, om alla då skulle få gå ner lite i status och bekvämlighet så att det skulle kunna räcka till för flera så tror jag på lång sikt att vi skulle ha mycket gott av det, inte vara så rädda för det. För vi har ju verkligen fått mycket från våra invandrare på olika sätt, mycket ny kunskap och mycket. Så så ser jag på det, och sen tror jag att man ska känna medkänsla också, du frågar vad är den svenska kulturen och bara det här med dofter, de dofter vi är vana vid i Sverige, tänk att lämna Sverige och aldrig få känna hur det luktar i en granskog igen, och lämna de du älskar och lämna allting, jag tror inte att vi i vår vildaste fantasi kan förstå hur det känns, men vi borde försöka känna med dom som måste göra det här. (Respondent 4)

Respondenten i citatet ovan lyfter fram vikten av att ha en förståelse för hur det kan vara att lämna sitt land för ett nytt. Ytterligare en respondent förklarar detta genom att föreställa sig själv i samma situation för att känna en slags medkänsla för dessa människor. Respondent 4 jämför dessutom med när hon själv bodde i ett annat land med svårigheter i språket och ingen ens visste var hennes land låg. Hon påpekar också att man borde tänka på vad de som kommit till Sverige faktiskt bidragit med till samhället. Genom att uttrycka sig om att Sverige är ett land som borde kunna bidra ännu mer lyfter hon fram majoritetssamhällets ansvar i att ta emot människor och på vilket sätt man kan underlätta i integrationen av dessa. Två respondenter menar dessutom att de flesta som kommer hit inte har något annat val, och att de flesta hellre hade stannat i sitt hemland om det inte var så att de var tvungna att lämna. Flertalet respondenter instämmer också att det är svårt för nyanlända att veta var de ska vända sig, och att projektet i fråga därför är en bra plats för dem att komma till för att få information och integreras tillsammans med etablerade svenskar.

5.4.3 Analys

Det finns en enighet hos respondenterna i att majoritetssamhället också har ett ansvar i integrationen. Samtidigt tar flertalet respondenter upp den upplevda problematiken kring slutenheten bland svenskar för integrationen. Likväl framhävs den ömsesidiga aspekten på integration, det vill säga att det ska finnas en ömsesidig acceptans och respekt, och att svenskar istället borde vara mer öppna och tillmötesgående i mötet med nyanlända som kan komma från en annan bakgrund och en annan kultur. De etablerade svenskarna framhåller det faktum att det är mycket och svårt för den som kommer till ett nytt land, och att det är viktigt att ha en förståelse för de svårigheter och utmaningar de möter. De som deltar i projektet som etablerade svenskar ser sig själva kunna hjälpa dessa kvinnor i deras integrationsprocess, om det så vore genom att agera som tolk, lära ut kunskap om hur det svenska samhället fungerar eller bara genom att vara med medmänniska eller någon man kan tala svenska med. Några respondenter förklarar vikten av att känna en medkänsla för de människor som kommer hit genom att föreställa sig själv i samma situation och hur man i så fall skulle uppleva det.

Resultatet visar att integration är en fråga för både nyanlända och majoritetssamhället. Som både Berry (1997) och Diaz (1993) hävdar är en öppenhet och acceptans från majoritetssamhällets sida en förutsättning för de nyanlända respondenternas integrationsprocesser. Det blir tydligt då de svårigheter och utmaningar med de nyanlända respondenternas integrationsprocesser berör mötet med etablerade svenskar, exempelvis de symboliska hinder som upplevs grupperna emellan som antas grundas i en rädsla och slutenhet bland svenskar. Om vi ser på det resultatet utifrån Berrys (1997) och Diaz (1993) perspektiv på integration, blir det problematiskt. Integration är något som berör samhällets alla medborgare, och det förutsätter också att det finns ett visst tillmötesgående och en öppenhet från majoritetssamhällets sida. Ett ökat samspel mellan nyanlända och majoritetssamhället förutsätter just detta ömsesidiga tillmötesgående, som Diaz beskriver spelar en avgörande roll för nyanländas integrationsprocess. Med tanke på den problematik som lyfts fram hos respondenterna gällande mötet mellan nyanlända och majoritetssamhället, kan ett ömsesidigt tillmötesgående istället vara en förutsättning för en förbättrad integration. Utöver ett ökat

samspel mellan grupperna, tas också vikten av att ha ett vänligt bemötande upp, och att svenskar bör anstränga sig för att få de nyanlända att känna sig sedda och accepterade, som enligt de kan göra stor skillnad i deras integrationsprocess. Det finns således en uppfattning att svenskar bör vara beredda att acceptera människor som nödvändigtvis inte lever på samma sätt som de själva. De bör visa ett större intresse för de som kommer hit och inte döma ut de som en respondent menar att svenskar brukar göra.

Å andra sidan framgår det i resultatet att det finns en känsla av ansvar hos de etablerade svenskarna i projektet att hjälpa de föräldralediga kvinnorna i deras integrationsprocess. De upplevs känna ett ansvar att informera dem om hur samhället fungerar och att vara någon som de kan öva sin svenska med. Enligt Scuzzarello (2008) kan denna vilja att hjälpa till grundas i att de känner ett moraliskt ansvar i att ta emot och hantera de senaste årens ökning av migranter i deras integrationsprocess. Några respondenter menar dessutom att de flesta som kommer hit inte har något annat val än att stanna och att man därför har ett ansvar att försöka hjälpa till på det sätt man kan och försöka vara en god medmänniska och känna medkänsla för vad de går eller kan ha gått igenom. Scuzzarello (2008) menar att det i detta moraliska ansvar finns ett dilemma som å ena sidan betraktar immigranterna som offer i behov av hjälp, å andra sidan som ett kulturellt hot mot det svenska samhället. I resultatet kan detta illustreras av att några respondenter uttrycker sig om att de flesta som kommer till Sverige inte har någon annanstans att ta vägen, och att de nyanlända kvinnorna i projektet uppmanas till att klä sig mindre täckande för att inte orsaka en rädsla hos svenskar, och att de på så sätt kan underlätta för sig själva i deras integration. Viljan att hjälpa till kan såklart också grundas i en genuin medkänsla för andra människor. En respondent beskriver hur hon tycker det är viktigt att ha en förståelse för de som lämnat sitt land för ett nytt och lyfter fram att de som kommit till Sverige har bidragit med mycket. De flesta av oss kan förmodligen inte ens föreställa sig vad dessa individer går, eller har gått, igenom och att man därför bör ”känna med dom som måste göra det här” (Respondent 4). Således kan majoritetssamhällets insatser göra en stor skillnad för integration och individens integrationsprocesser.

6. Diskussion och slutsats

I följande avsnitt kommer studiens syfte att besvaras utifrån studiens tre frågeställningar. Frågeställningarna som kommer att besvaras är hur respondenterna beskriver betydelsen av social integration, nyanländas ansvar respektive majoritetssamhällets ansvar i integrationen. Analysen kommer att sammanfattas och diskuteras i relation till de slutsatser som kommer att dras. Avslutningsvis kommer förslag till framtida forskning att presenteras.

Syftet med den här studien har varit att undersöka nyanländas och etablerade svenskars erfarenheter av social integration och dess betydelse för integrationen. Som resultatet visar framhäver respondenterna den sociala aspekten av integration, där språket har en avgörande betydelse för nyanländas integrationsprocess. Samtidigt anses mötet med etablerade svenskar ha en avgörande betydelse för att lära sig språket och komma in i samhället. Medan samspelet med etablerade svenskar spelar en avgörande roll för deras integrationsprocess, utgör det

dessutom en huvudsaklig utmaning i de nyanlända respondenternas integrationsprocess. Integration må handla om ett ökat samspel mellan samhällets alla grupper, och bakgrunden till att det har getts ett stort utrymme i denna studie är att empirin har visat att bristen på mötet har visat sig utgöra en huvudsaklig problematik i integrationsprocessen. Trots att de nyanlända tar en aktiv roll i sin integrationsprocess, tycks svårigheterna med ett ökat samspel med andra svenskar vara en återkommande problematik med deras integration. Att problematiken tas upp i relation till detta sociala samspel mellan grupperna, säger något om att en lyckad integration förutsätter ett visst tillmötesgående, intresse och öppenhet från majoritetssamhällets sida. Som även framgår ur studiens teoretiska utgångspunkter, framhävs ett ömsesidigt tillmötesgående och ansvar ha en positiv inverkan på integration. Integrationens egentliga innebörd förutsätter ett ökat samspel mellan majoritetssamhället och de nyanlända.

Att språket beskrivs som nyckeln in i samhället och utgör både ett medel och mål i sig med nyanländas integrationsprocess visar på att språket tycks utgöra en huvudsaklig förutsättning för att komma in i samhället, där den sociala aspekten på integration får en avgörande betydelse. Detta blir ännu tydligare då en tidigare oförmåga i det svenska språket har utgjort ett hinder på många sätt. Vikten av att kunna språket, tillsammans med behovet av samhällsinformation tydliggör framhävandet av särskilda förmågor för att den nyanlände ska lyckas med sin integration. Ett intressant resultat som uppkom är att den av våra respondenter som lade tyngdvikt vid huvudsakligen den nyanländes anpassning till samhället själv kom till Sverige för sex år sedan. Det resultatet kan antyda vikten av den nyanländes anpassning till samhället för att lyckas med sin integration, också utifrån hur hon beskrev vad för behov hon menar att de nyanlända kvinnorna har i sin integration och hos vem ansvaret anses väga tyngst. Som både Eliassi (2017) och Rodin (2017) framfört kan ansvaret hamna på ”den andre” att anpassa sig efter samhällets normer och krav när språk och kultur anses utgöra huvudsakliga hinder för integrationen, något som också förts fram i den politiska debatten. Debatten som förs kring integration och dominanta attityder gällande landets invandring och integration kan tänkas utgöra sådana kontextuella faktorer som Berry (1997) menar kan påverka individens incitament och känsla av tillhörighet, och således den individuella integrationsprocessen. När insatser fokuseras till nyanlända i form av sådant som språkinsatser och samhällsinformation, ett behov som idag ses som större än tidigare, menar Popoola (2002) att arbetet följer ett mönster där det blir den nyanländes integration som hamnar i fokus.

Individuella faktorer, såsom motivation och självständighet, är förvisso nödvändiga för att åstadkomma utveckling. Diaz (1993) menar också att de viktiga kommunikativa aspekter på integration, som språket, i huvudsak äger rum i samspelet med andra etniska grupper, särskilt i mötet med etablerade svenskar. Upplevelser kring svårigheter i detta samspel och vad det innebär för individernas integration visar på dess avgörande roll för deras integrationsprocesser. Som Berry (1997) menar kräver integration att det finns ett visst intresse och nyfikenhet från majoritetssamhällets sida att faktiskt vilja integreras med andra grupper, som tycks vara fallet hos de etablerade svenskar som engagerar sig i projektet som dessutom hoppas på att kunna hjälpa de föräldralediga kvinnorna i deras integration. Som resultatet visar tycks det finnas svårigheter i att få till det naturliga mötet grupperna emellan, en utmaning som blir särskilt påtaglig för kvinnor i deras integrationsprocess. Det är också en bakgrund till att projektet

startat, och en väsentlig del i detta är att engagera etablerade lokalbor som kan hjälpa de in i samhället. I denna organiserade verksamhet ser de sina möjligheter att möta andra lokalbor och lära sig svenska. Utanför projektet tycks det finnas återkommande svårigheter att samspela med andra grupper än sin egen. Svenskars slutenhet framgår i resultatet som en särskild problematik för de nyanländas väg in i samhället. Det framgår också att svenskar påstås behöva en slags skjuts till att vilja integreras med nya svenskar. Det finns alltså ett behov av att organisera sådana mötesplatser för att få till ett ökat samspel mellan de två grupperna.

Utifrån hur den sociala integrationen upplevs kan resultatet ses som problematiskt utifrån Berrys (1997) perspektiv på integration. Integration kan endast åstadkommas i samhällen som är öppna multikulturella och därmed accepterar en kulturell mångfald, förutsatt att immigranten gör detsamma och tar en aktiv roll i sin egen integrationsprocess. Trots att lokalsamhället beskrivs som blandat med människor från olika kulturer, som för nyanländas del borde innebära en ökad kontakt med svenskar, tycks det finnas symboliska hinder snarare än en rumslig åtskillnad mellan grupperna. Sådana symboliska hinder finner även Rodin (2017) i sin studie som hon menar grundas i en fixering vid kultur och kulturella olikheter i integration. Utifrån vårt resultat kan kulturella olikheter också tänkas ligga bakom dessa svårigheter med samspelet. Samröre med individer inom sin egen grupp är givetvis något naturligt, men en rädsla för det främmande och beteendemässiga faktorer där kulturella olikheter kan krocka kan leda till att man håller sig inom sin egen grupp som utgör en form av trygghet. Den uppfattade rädslan för det främmande från svenskars håll förknippas med att de beskrivs som kulturellt olika och det faktum att kvinnorna bär sjal. Med tanke på att integration förutsätter ett intresse även från svenskars håll kan det ses som problematiskt att svenskar beskrivs som mer slutna och att det i sin tur utgör en problematik hos de nyanlända kvinnorna. Att kvinnorna dessutom uppmanas till att anpassa sitt utseende för att smälta in i samhället, och på så sätt underlätta för sig själva, bestrider innebörden av integration. Uppmaningen kan förstås som en slags anspelning på assimilation, som kan liknas vid den problemlösande karaktär på integration som Scuzzarello (2008) framför. Som tidigare forskning visar kan en kulturell fixering vid integration leda till att ansvaret tenderar att bli någon som åligger den som ska komma in i samhället, i detta fall den som anses som kulturellt olik. Utifrån detta perspektiv blir integrationen problematisk, eftersom integration är något som berör alla i samhället, och inte bara den som kommer hit från ett annat land och med en annan bakgrund. Den individuella anpassningen i en viss utsträckning, tillsammans med individens eget ansvar är förvisso förutsättningar för att åstadkomma integration och för att individen ska komma in i samhället. Som även vissa respondenter indikerar handlar integration också om att vilja lära känna, om att vilja lära sig om andras kulturer, och således en öppenhet och acceptans gentemot det som upplevs som annorlunda det man själv är van vid. Som Berry (1997) förklarar kan integration inte äga rum utan en öppenhet och acceptande av kulturella olikheter från båda håll. Integration berör alltså hela samhället och kräver således insatser även från majoritetssamhällets sida.

Med tanke på att denna studie fick avgränsas till ett relativt litet antal respondenter och ett särskilt projekt, kan vi utifrån denna studies resultat inte uttala oss om en generell problematik eller ge en allsidig bild av problemet. Det vore därför intressant att undersöka samma fenomen i en större studie, och kanske inom andra sociala sfärer, såsom på arbetsplatser eller i uttalat

segregerade områden. I etniskt homogena områden är den rumsliga åtskillnaden mer uppenbar och därmed skulle bidraget med perspektiv från olika sådana områden och grupper vara berikande för att skaffa sig en bättre förståelse för hur integration upplevs och förstås. Apropå kvinnors sämre förutsättningar för integration hade införandet av ett genusperspektiv på nyanländas upplevelser av integration också varit intressant. Med tanke på de resultat som framkom gällande en upplevd slutenhet och rädsla för det främmande hos svenskar som en särskild problematik för integrationen hade en annan intressant ingång varit att undersöka vad det kan grundas i. Ytterligare en aspekt som vore intressant att vidare studera på ett större plan är hur olika grupper eller individer förstår integration, då det framkom i vårt resultat att uppfattningen om innebörden av integration skiljer sig åt.

Referenser

Berry, J.W. (1997). Immigration, Acculturation, and Adaptation. *An International Review*, 46(1): 5-68

Berry, J.W. & Kalin, R. (1995). Multicultural and ethnic attitudes in Canada. *Canadian Journal of Behavioural Science*, 27(3): 301-320

Borevi, K. (2014). Multiculturalism and welfare state integration: Swedish model path dependency. *Identities*, 21(6): 708-723. DOI: 10.1080/1070289X.2013.868351

Borevi K.; Jensen K. K. & Mouritsen P. (2017). The civic turn of immigrant integration policies in the Scandinavian welfare states. *Comparative Migration Studies* 5(9). DOI: 10.1186/s40878-017-0052-4

Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (2:a uppl.). Malmö: Liber AB

Bucken-Knapp, G.; Fakh, Z. & Spehar, A. (2018). Talking about Integration: The Voices of Syrian Refugees Taking Part in Introduction Programmes för Integration into Swedish Society. *International Migration*, 57(2): 1-14. DOI: 10.1111/imig.12440

Cvetkovic, A. (2009). *The Integration of Immigrants in Northern Sweden: A Case Study of the Municipality of Strömsund*. *International Migration*, 47(1): 101-131. DOI: 10.1111/j.1468-2435.2008.00502.x

Diaz, J. A. (1993). *Choosing Integration: A Theoretical and Empirical Study of the Immigrant Integration in Sweden*. Diss. Uppsala Universitet

Eliassi, B. (2017). *Conceptions of Immigrant Integration and Racism Among Social Workers in Sweden*. *Journal of Progressive Human Services*, 28(1): 6-35. DOI: 10.1080/10428232.2017.1249242

Hjerm, M.; Lindgren S. & Nilsson M. (2014). *Introduktion till samhällsvetenskaplig analys*. (2:a uppl.). Malmö: Gleerup

Institutet för framtidsstudier (2019a). *Sammanfattning: Med migranternas röst. Den subjektiva integrationen. Del 1: Nationell redovisning*. Hämtad 18 april 2019, från https://www.iffs.se/media/22601/migranternasrost_sammanfattning_summary.pdf

Institutet för framtidsstudier (2019b). *Värderingar som mått på integration*. Hämtad 18 april 2019, från <https://www.iffs.se/nyheter/varderingar-som-matt-pa-integration/>

Liberalerna (u.å.). *Utkast till sakpolitisk överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Centerpartier, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna*. Hämtad 24 april 2019, från <https://www.liberalerna.se/wp-content/uploads/utkast-till-sakpolitisk-occ88k-s-c-l-mp.pdf>

Länsstyrelsen (u.å.). *Flyktingguider och familjekontakter*. Hämtad 16 april 2019, från <https://www.lansstyrelsen.se/jonkoping/forening/sociala-fragor/flyktingguider-och-familjekontakter.html>

Länsstyrelsen (2015). *Strategi för integrationsarbetet i Jönköpings län 2015–2022* (2015:22) Hämtad från [https://www.lansstyrelsen.se/download/18.6f456f1162f6d08f5e5df/1526067986236/2015-22%20Integrationsstrategi%202015-2020%20\(3\).pdf](https://www.lansstyrelsen.se/download/18.6f456f1162f6d08f5e5df/1526067986236/2015-22%20Integrationsstrategi%202015-2020%20(3).pdf)

Migrationsverket (2019). *Olika myndigheters ansvar för personer med uppehållstillstånd*. Hämtad från <https://www.migrationsverket.se/Andra-aktorer/Kommuner/Om-personer-med-uppehallsstillstand/Olika-myndigheters-ansvar.html>

NTG (u.å.). *Elva europeiska grundprinciper för integration*. Hämtad från <http://www.temaasyl.se/Templates/Page.aspx?id=251>

Parusel, B. (2016). Sweden's U-turn on asylum. *Forced Migration Review*, 52, 89-90. Hämtad från <https://www.fmreview.org/sites/fmr/files/FMRdownloads/en/solutions.pdf>

Phinney J. S.; Horenczyk G.; Liebkind K. & Vedder P. (2001). Ethnic Identity, Immigration, and Well-Being: An Interactional Perspective. *Journal of Social Issues*, 57(3): 493–510

Popoola, M. (2002). *Integration, en samtidsspeglning: En översikt*. Stockholm: Svenska kommunförbundet.

Prop. 1997/98:16. *Sverige, framtiden och mångfalden - från invandrarpolitik till integrationspolitik*. Hämtad från <https://www.regeringen.se/contentassets/6cf1db3cc2254ab8a3e70038272f09e4/sverige-framtiden-och-mangfalden---fran-invandrarpolitik-till-integrationspolitik>

Regeringskansliet (2018). *Samhällsorientering för nyanlända ska handla mer om normer och värderingar*. Hämtad 24 april 2019, från <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2018/02/samhallsorientering-for-nyanlandaska-handla-mer-om-normer-och-varderingar/>

Rodin, L. (2017). From Othering to Belonging: Integration Politics, Social Intervention and the Limits of Cultural Ideology. *The Journal of Social Policy Studies*, 15(4): 603-616

Rumbaut, R. G. (1994). The crucible within: Ethnic identity, self-esteem, and segmented assimilation among children of immigrants. *International Migration Review*, 28(4): 748–794

Runblom, H. (1994). Swedish Multiculturalism in a Comparative European Perspective. *Sociological Forum*, 9(4): 623-640

Scuzzarello, S. (2008). National Security versus Moral Responsibility: An Analysis of Integration Programs in Malmö, Sweden. *Social Politics*, 15(1): 5-31. DOI: 10.1093/sp/jxn002

Skodo, A. (2018). Sweden: By Turns Welcoming and Restrictive in its Immigration Policy. *Migration Information Source 2018* (12). Hämtad från <https://www.migrationpolicy.org/article/sweden-turns-welcoming-and-restrictive-its-immigration-policy>

Skr. 2018/19:97. *Riksrevisionens rapport om jämställdhetsintegrering av integrationspolitiken*. Hämtad från <https://www.regeringen.se/496cfe/contentassets/6f883c275388400baa1b3ddb5eedf650/riksrevisionens-rapport-om-jamstalldhetsintegrering-av-integrationspolitiken-skr.-20181997>

Solhjell, R.; Saarikkomäki, E.; Haller, M. B.; Wästerfors, D. & Kolind, T. (2018). "We are seen as a threat": Police stops of young ethnic minorities in the Nordic countries. *Critical Criminology*. DOI: 10.1007/s10612-018-9408-9

Statistiska centralbyrån (2016). *Syrier vanligast bland asylsökande under 2015*. https://www.scb.se/sv_/Hitta-statistik/Artiklar/Syrier-vanligast-bland-asylsokande-under-2015/ (Hämtad: 2019-04-04)

Sveriges Television (2019, 4 april). *Ulf Kristersson (M) tillsätter integrationskommission*. Hämtad från <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/ulf-kristersson-m-tillsatter-integrationskommission>

Tranås Tidning (2018, 14 januari). *En komplex integration*. Hämtad från <https://www.tranastidning.se/article/en-komplex-integration/>

Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Wiesbrock, A. (2011). The Integration of Immigrant in Sweden: a Model for the European Union? *International Migration*, 49(4): 48-66. DOI:10.1111/j.1468-2435.2010.00662.x

Bilaga 1: Intervjuguide 1 - Nyanlända

Bakgrund

1. Ålder
2. Kön
3. Familjesituation
4. Vad är din sysselsättning?
5. Ursprungsland
6. Tid i Sverige
7. Hur länge har du bott i (stad)?
8. Hur upplever du (stad) som samhälle?

Projektet

9. Varför deltar du i projektet (namn på projektet)?
10. Varför tror du att man startat projektet?
11. Vilka förväntningar hade du på projektet när du gick med?
12. Lever projektet upp till dina förväntningar?
13. Tycker du att projektet bidrar till en förbättrad integration?
 - a. Om ja, på vilket sätt?
14. Varför tror du att etablerade svenskar deltar i projektet?
15. Har du deltagit i andra integrationsprojekt?
 - a. Om ja, vad för typ av projekt?

Integration

16. Vill du berätta lite om din första tid i Sverige?
17. Hur anser du att du har blivit mottagen till det svenska samhället?
18. Vad är integration för dig?
19. Vilka faktorer anser du vara viktiga för din integration?
20. Vilka har varit de största svårigheterna för din integration?
21. Anser du att kvinnor och män har olika förutsättningar att integreras?
22. När är man integrerad?
23. Känner du dig integrerad?
 - a. Varför/varför inte?
24. Vilka mål har du med din integration?

Social integration

25. Anser du dig leva i ett samhälle med människor från flera olika kulturer?
26. Känner du dig inkluderad i svenska samhället?
 - a. På vilket sätt?
27. Anser du att det svenska språket har underlättat för dig att komma in i samhället?
28. Hur påverkar mötet med etablerade svenskar din integration?
29. Vilket ansvar anser du att etablerade svenskar har i integrationsprocessen?
30. Anser du att etablerade svenskar tar sitt ansvar för integrationen?
31. Vilket ansvar har du för din integrationsprocess?
32. Hur upplever du att det är att ta kontakt med etablerade svenskar? (Lätt/svårt?)
33. Tar du social kontakt med etablerade svenskar?

Kultur

34. Vad är ”svensk kultur” för dig?
35. Tycker du att du tar till dig den så kallade svenska kulturen?
 - a. På vilket sätt? Om inte, varför?
36. Tycker du att svenskar tar till sig din kultur?
 - a. På vilket sätt? Om inte, varför?

Avslutande frågor

37. Kan du beskriva dig själv om 5 år?
38. Är det något du vill tillägga?

Bilaga 2: Intervjuguide 2 – Etablerade svenskar

Bakgrund

1. Ålder
2. Kön
3. Familjesituation
4. Vad är din sysselsättning?
5. Är du född i Sverige?
 - a. Om inte, vart är du född?
 - b. Tid i Sverige?
6. Hur länge har du bott i (stad)?
7. Hur upplever du (stad) som samhälle?

Projektet

8. Varför deltar du i projektet (namn på projektet)?
9. Varför tror du att man startat projektet?
10. Vilka förväntningar hade du på projektet när du gick med?
11. Lever projektet upp till dina förväntningar?
12. Tycker du att projektet bidrar till en förbättrad integration?
 - a. Om ja, på vilket sätt?
13. Varför tror du att nyanlända deltar i projektet?
14. Har du deltagit i andra integrationsprojekt?
 - a. Om ja, vad för typ av projekt?

Integration

15. Hur tror du att det varit att invandra/flytta till ett nytt land?
 - a. Vilka tror du har varit de största svårigheterna?
16. Vad är integration för dig?
17. Vilka faktorer anser du är viktiga för en lyckad integration?
18. Vad kan vara huvudsakliga hinder för en lyckad integration?
19. Anser du att kvinnor och män har olika förutsättningar att integreras?
20. När är man integrerad?
21. Känner du dig integrerad?
 - a. Varför/varför inte?

Social integration

22. Anser du dig leva i ett samhälle med människor från flera olika kulturer?
23. Känner du dig inkluderad i svenska samhället?
 - a. På vilket sätt?
24. Vilken roll spelar tillgång till det svenska språket för integrationen?
25. Hur påverkar mötet mellan etablerade svenskar och nyanlända integrationen?
26. Vilket ansvar har du i integrationsprocessen?
27. Vilket ansvar anser du att nyanlända har i integrationsprocessen?
28. Anser du att nyanlända tar sitt ansvar för sin integrationsprocess?
29. Hur upplever du att det är att ta kontakt med nyanlända? (Lätt/svårt)
30. Tar du social kontakt med nyanlända?

Kultur

31. Vad är ”svensk kultur”?
32. Tycker du att du tar till dig andra kulturer?
 - a. På vilket sätt? Om inte, varför?
33. Tycker du att nyanlända tar till sig den så kallade svenska kulturen?
 - a. På vilket sätt? Om inte, varför?

Avslutande frågor

34. Kan du beskriva dig själv om 5 år?
35. Är det något du vill tillägga?

Bilaga 3: Informationsbrev

Hej!

Tack för att du vill delta i vår studie!

Vi heter Moa Andersson och Jennie Honkanen, och läser sista terminen på programmet Internationellt arbete/Globala studier vid Jönköping University. I vårt examensarbete undersöker vi betydelsen av mötet mellan svenskar och nyanlända för upplevelsen av integration i samhället.

Undersökningen genomförs genom intervjuer om 30–60 minuter. Intervjuerna kommer behandla integration och social sammanhållning och kommer att genomföras i samråd med dig vid en överenskommen tid och plats som passar er och oss bra, gärna under vecka 16 eller 17. Deltagandet är helt frivilligt och du är fri att avbryta ditt deltagande när du vill under intervjun om du så skulle önska. Vi önskar att spela in intervjun så att vi inte missar något som sägs. Inspelningen kommer endast att vara tillgänglig för oss och vår handledare och kommer att raderas när uppsatsen är godkänd.

Uppsatsen kommer att publiceras på högskolans hemsida och ni som deltagare får gärna ta del av det färdiga arbetet. Materialet vi samlar in kommer att behandlas utifrån de forskningsetiska principerna, och vi kommer därför att arbeta för att ingen individ kan komma att identifieras i uppsatsen. Ditt namn och dina personuppgifter kommer att behandlas konfidentiellt. Eventuella citat från intervjuerna kan komma att användas i uppsatsen, men då givetvis utan namn.

Om du har några frågor innan intervjun är du välkommen att kontakta någon av oss via mejl eller telefon. Det går även bra att kontakta vår handledare för uppsatsen, Magnus Nilsson, via mejl.

Stort tack för att du vill delta i vår studie!

Med vänliga hälsningar,
Moa Andersson, Jennie Honkanen

Kontaktuppgifter:

Moa Andersson

Jennie Honkanen

Magnus Nilsson

[mejladress]

[mejladress]

[mejladress]

[telefon]

[telefon]